

KÜRT 2.0

sal/yıl:1 e-dergi
hejmar/sayı:2

www.arsivakurdi.org

"Zarokti ya Kurd"

İÇİNDEKİLER

Zaroktî; Welatê min... - Zaro	Sayfa 3
Nikarim kal bibim - Berxwedan Yaruk	Sayfa 5
Em ne ji henekan zarokbûn... - Fehîm Işik	Sayfa 6
Çocuktuk, farklıydık... - Dilrikê	Sayfa 8
"Benim çocuğum da Kürt 2.0 olacak" – Şemzînan Bld. Bşk. Sedat Töre ile söyleşi	Sayfa 9
Hop bir PTT poles düştü sepete... - Diren Dicle	Sayfa 12
Peki masallar ne yana düşer? - Qewşik Kevir	Sayfa 15
Hem Kürt Hem Çocuk - Spizello	Sayfa 18
Kaçınılmaz Nedensellik: "İşgalden İsyana" - Zenmerd	Sayfa 20
J. ya da bir Çocukluk Hatırası - Kendal J.	Sayfa 22
Nasıl Anlatsam - Bj. Lalo	Sayfa 25
Weyy Em Çima Kurd in - Semra Güler	Sayfa 28
Varoşta Çocuk Olmak - Kurmancê Ser Hişk	Sayfa 30
Bir demet çocuk - Rêwing Tîgrîs	Sayfa 33
Nükleer Kurdistan'da çocuk olmak - Serhat Şêr	Sayfa 35
Kürdocul bir yapı-söküm denemesi: "Sahêpsızz Dewlettt" - Özgür Amed	Sayfa 38
Tolaz seçkisi	Sayfa 41

www.dersivakurdi.org

EDİTÖRDEN

"Çocukluğunu tam yaşamamış insan, kolay kolay tam bir insan olamaz."
Hölderlin

Birinci sayımızın kendi içimizde yarattığı heyecan ve gelen olumlu tepkiler sonrasında oluşan coşku bizi hemen ikinci sayımız için çalışmaya sevk etti. Kendi aramızdaki yoğun tartışmalardan sonra Kürdün belleğinde en canlı kalan bölüm olan "Çocukluğu" irdelemenin bundan sonraki sayılar için bir avantaj sağlayacağı ve başlangıçta bir yüzleşme sağlayacağı fikri ile yazı çağrısında bulunduk.
İşin doğrusu yazı çağrısında bulunduğumuzda bu konunun en azından itiraf ve yüzleşme içermesinden dolayı pek rağbet görmeyeceği endişesi taşısak da Kürdün artık kendisini ifade etmedeki istekliliği dergimiz için de karşılığını buldu. Onlarca yazı, şiir, karikatür, anı şeklindeki yazı tarafımıza büyük bir isteklilikle ulaştırıldı. Bu durum bizi memnun etse de yazı kurulu olarak epey bir sıkıntı da yarattı. Zira bir derginin hem konu hem de şekil olarak belli bir standarda sahip olması gerektiği düşüncesi ile yazılar arasında kararsızlığımız üst düzeydeydi. Bu noktada belli bir eleştirel konsept ve sayfa sayısı sağlaması açısından yazılarını yayınlayamadığımız yazarlarımızın affına sığınıyoruz.
Kürdün çocukluğu oyunda, köyde, şehirde, metropolde, okulda ve çalışma yaşamlarında çeşitli farklılıklar gösterse de bunların toplamından her Kürd çocuğu kendisine bir pay çıkartır. İşin doğrusu yazılarımızı ağırlıklı olarak Kürdî olmanın çocukluk hallerini ortaklaştıran yazılardan seçtik.
Dergimizin "Zaroktiya Kurd"(Kürdün Çocukluğu" temalı bu sayısında bizden yazısını esirgemeyen yazarlarımız: Kürtçe yazdıkları için ayrıca teşekkür ettiğimiz Fehîm Işik, Berxwedan Yaruk, ve ilk sayıda adını "Bêkes Bêwar" olarak yazdığımız düzeltmeyi bir borç bilip özür dilediğimiz Zaro ve Özgür Amed, Kurmancê Ser Hişk, Qewsik Kevir, Serhat Şêr, Diren Dicle, Dilrikê, Rockurd Tigrîs, Spizello ve Kendal J.
Bu sayıda kürdün çocukluk serüveni psikolojik, sosyolojik, kırsal-metropol ve hayatın kenarında birikmiş alanlarından bakılarak işlendi. Yazan arkadaşlar geçmişlerini arkalarına alarak günümüz ve geçmiş arasında gel-gitler yapıp geleceğe dair de kendice bir fikir verdi.
Bu sayımızı salçalı ekmeğine doymadan, umutlarını bize bağışlayan devlet dersinde öldürülüp toprağa verilen bu halkın tüm çocuklarına ithaf ediyoruz.
Devlet Dersinde öldürülenler: http://www.ajansamed.org/dergi/cocuk.pdf

İletişim: kurdocul@gmail.com

Zarokti; Welatê min...

Zaro

"Farklı diyarlarda, birbirimizin zerresinden haberdar değilken, ortalama benzer harçlarla ördüğümüz çocukluk duvarlarımızdaki benzer tuğlaların güzel hatırı için..."

Wek xeyalekî... Zarokekî sê-çar salî, qazaxekî sor lê, ber bi banekî nimz ve direve... Hewa germ û bi tave, dibe ku havîn be... Dev bi ken, dil bi ken, lingên wî li hev dialin, di her gavê de ew dimîne ku deverû li erdê keve... Ji bilî ku berî bê girtin xwe bighîne ber dîwarê ban û bi hezar zehmetî hilkişe ser ban ti hewldan û xema wî tineye... Ban, banê gomekiye, gom di berwarekî de hatiye avakirin, ji ber wê, dîwarê pişt gomê nimze, nîv mêtro an jî piçek zêdetir... Aliyê din bilinde, heye ku ji sê mêtroyî zêdetir be... Li ser ban jî, sê-çar kulek hene, firehin, bi qasî zarokek tê re derbas bibe fireh... Ger ku neyê girtin û xwe bighîne ser ban; pêşiyê diçe li ber qeraxê bilind, çokên xwe û pişta xwe ditewînê, xwe xar dike, stûyê xwe dirêj dike, bi tirs û kelecaneke her cara ku dişewişe zêde dibeyî li jêrê dinhêre... Paşê dizivire tê li ser kulekekî disekine, nihêrîna kulekê hêsatire... Di kulekê re hundirê gomê baş naxûyê... Tariye... Bitenê, car caran, cotek çavên ku bi ronahiya zirav a ji kulekê re dikeve hundirê gomê diçûrisin dixûyên... Dibe ku çavên çêlekekê bin... Çima bi garanê re neçûye çêrê nizane... Jixwe xema wî jî nîne...

Her cara ku valahiyekî dibîne û xwe ji wan difilitîne, bi heman armancê, bi şa û lez ber bi ban ve direve, xwe hilpaskî ban dike, destên wî yên piçûk, nermik, qazaxê sor û şalê ku kes nizane çi

reng e, di tozê de dihesikin... Tozeke germ, tenik, gewr, lê belê em dibêjin gewr, hûn dibêjin gewr, ew dibêjin gewr... Ew bi xwe ne gewr e, bi serê xwe navê rengekiye, rengê tozê, toza kerpîçan, kerpîçên heriyê, heriya xweliyê... Toza ku piştî baranê ew bêhna xweş jê tê... Toza ku li ser garanê re radibe... Erê, ew toz...

Li pey wî, dayika wî a reben, an jî bavê dilovan, her car dil di dêv de, bi tirs : "Kuro nereve, kurê min nereve! Tuyê bikevî... Kuroo..!"

Ne xema kuroye, ew dikene, direve... Her car wiha, her car wiha... Rojek, du roj, mehek, salek, deh sal, bîst sal... Her, "kuro" dikene û direve, her, dê û bav li pey dikin gazî. Sed sal derbas dibe...

Kuro hê jî bi qazaxê sor, -nizanim ew çi qazaxe di wê germa havînê de!- bi şalê reng ne diyar, di nav toze de dimîne, bi tirs, bi kelecan dişewişe, li jêrê mêze dike... Ne, ew ji ser ban de dikeve erdê, ne jî, dê û bav dikarin ewî bigirin da ku hilpaskî ban nebe... Hezar sal derbas dibe, hê jî wisa...

Çavên çêlekê diçûrisin, bêdeng ka ya xwe a di afir de dixwe... Garan, ji mêj ve ji gund derketiye, diçêre... Ka jî mîrat, ji par ve maye..! Bêhna bênderê, toza ku li ser garanê re radibe û toza patozê a ku gurzên simbilên genim dihêre, zirav zirav li ser gund de dimelise... Haye-hoya paleyan, hebên genim dipîrozîne... Devê patozê di kadînê de, çêlek şa dibin; îsal jî di zivistanê de têrin...

Bêhna bênderê stêrkan jî dicivîne li ser gund... Heye ku stêrk hez ji vê bêhnê dikin... Li ser banekî din, hezar, belkî jî du hezar sal paşê, zarokek xwe li ser piştê direj dike, cixareyekî vêdixe dizîkave, tu bêjî qey bibînin ku cixarê dikêşîne wê, wî bavêjin patozê..! Tu bêjî qey wan jî di temenê wî de dest bi cixarê nekirine..! Bêhna cixara kambax jî, di bin stêrkan û di nav bêhna bênderê de xweştir dibe... Zarok gulmek dû dikêşe kezeba xwe, pif dike, li stêrkan mêze dike : "Gelo ez bihêjmêrim!?" dibêje... Xwe diceribîne, dest bi hejmarê dike, ji nişkê ve, stêrkek li pey xwe dewseke bi rewnaq direj dike û dişimite, diqulibe, winda dibe...

Jibîr dike ku çend stêrk jimartibûn... Dike ku dîsa dest pê bike... Li stêrkan mêze dike, diçûrisin, çavên çêlekê tên bîra wî, yek, dudu : "Stêrk nayên hejmartin, diçûrisin," dibêje, jê digere... Dil dike ku li ser ban razê, lê newêre..! Peya dibe, diçe malê, dikeve nav nivîna, bêhna hiriyê ji lihêfa wî, bêhna cixarê ji devê wî, bêhna bênderê ji derve tê... Çavên wî li kêranên li ser banê xanî dikeve, kêranên ji dara sipîndarê, zer bûne, lir ser hinekan dewsa dilopên barana biharê mane, di baranê de banê wan dilop dikir, tê bîra wî, bavê wî gotibû : "ezê havînê ban sîwax bikim"... Heriya ku ka tev lê kirine, heriya wek benîşt tê ber çavê wî, kêranan dihejmêre; yek, dudu, sisê, çar, pê... radizê... Xewnekî dibîne zarok, di xewnê de jî kêranan dibîne, qamîşên ku li ser kêrana raxistine dibiriqin, qamîş hebûna dikaribû bafirokekî çêbikê ji xwe re...

Ew qamîşên kambax ! Li ser banê her xaniyî de hene, lê belê qet nizane ku gundî ji kuderê tînin. Qamîş hebûya, bafirokek bifiriya... Bafirok tineye, ew difire, pir xweşa wî diçe, li ser gund re difire, ji nişkê ve mirîşkek jî bi wî re dest bi firê dike... Diheyire : "Ev mirîşka potik reş çawa difire?" dibêje, mirîşk dindikekî li serê wî dixe... Hişyar dibe, diçe ji bîrê avê dikişîne, dest û çavê xwe dişû... Tê, li ser sifreya taştê çok vedide, hêka xwe a dilmeyî wekî her sibeh dixwe, mirîşka potik reş dikeve bîra wî, dikene; çawa difiriya... Bêhna catiriyê tê ji penêr, to li ser qatixe, dikene... Cîranê wan dibê "mast", ew dibên "cînar", hezar sal derbas dibe... Bêhna bênderê tê, çavên çêlekê wek stêrkan diçûrise : "Kuro nereve, kurê min nereve! Tuyê bikevî... Kuroo..!"

Zarokek xwe li ser çîmenan direj dike... Komek reşêlek ser wî re firdidin... Hespekî kihêl tewl dane, teriya xwe ba dike, dike hîrînî... Beqek dike qurequr, baz dide nav avê... Ava kaniyê, kaniya Eyşanê, havîn-zivistan ava wê sar... Hewzeke piçûk çêkirine di bintara kaniyê de, dora hewzê kevz girtiye, tê de genim dişûn, dewar avdidin... Zarok li asîman mêze dike, asîman çîk sayî, bayekî hênik tê, tî dibe, li ber kaniyê xwe deverû direj dike, devê xwe dixe nav ava sar, vedixwe...

Hevalê wî dike fîtefît : "ho tane ho" dibêje, pirqînî ji wan diçe, ew dimîne ku av di gewriya wî de bimîne, dikenin... Ber bi êvarê radibin, berê xwe didin malê, hêdî hêdî, bi henek û ken dimeşin : "Xwezî," dibêje zarok, "xwezî niha jî siping şînbûya." Hevalê wî : "Siping di biharê de şîndibe." Zarok : "Erê. Xwezî niha jî şînbûya." Hevalê wî : "Xwezî..." Diçin malên xwe...

Dayika wî li ber dîwarê xênî meşkê dikêye, şeveqê nan pehtiye, teşta nan tijiye... Hez ji nanê teptepe dike... Parçeyek mezin ji nanekî diqetîne, ji kûpê penêr parçeyek jî penêr derdixe û taseke vala hildide ji refikê, diçe cem dayika xwe...

Dayik jê re qûçekî çêdike, rûnê nivîşk û penêr xweş li hev tên... Tasek jî dew... Gezek ji qûçê nan, gulmek ji dewê tirş... Dew tirşe, rûyê wî tirş dibe, dikene... Tarî dikeve erdê, zarokên gund li hev dicivin, çavgirtinok dileyizin, direve xwe di nav lodên giya de vedişêre...

Xişexişek tê ji nav lodê, guh didê, dibe ku mar be, ditirse, ji wir derdikeve, tê dîtin, dor tê wî, ew çavê xwe digre, dihejmêre, zarok bela dibin, xwe vedişêrin... Ew dihejmêre, zarok xwe vedişêrin : "Yek, dudu, sisê, neh, bîstûpênc, sed, şeş sed, hezar, deh hezar, sed hezar"

Zarokek xwe di nav tozê de digevizîne, rengê tozê sor dibe, çavên çêlekê diçûrisin, bêhna bênderê tev li bêhna catiriyê dibe, stêrk diçûrisin, kêran zer dibin, qamîş dibiriqin, bafirok diqete, mirîşka potik reş dimire, kaniya Eyşanê dimirçiqe : "Kuro nereve, kurê min nereve! Tuyê bikevî... Kuroo..!"

Nikarim kal bibim

Berxwedan YARUK

Belê hîn bîst û sê salî me û ne bawer im bibim bîst û çar... sê salî bûm ji axa welat dûr ketim û hestên min ên mirî mane bê gor. Hevalên min diketin bîra min û bêhn li min diçikiya. Çima min ji tu kesî fam nedikir, gelo yên li derdora min in, kî ne? Min li devê wan dinihêrî, peyv derdiketin, lê ji guhê min re xerîb bûn. Çi ziman bû ev, min çima fêm nedikir... lê mijarek heye ku nikarim ji bîr bikim: Rojek, dayika min ji min re got "binihêre berxê min, em ê herin mêvandariyê, ez bi qurban tu xeber nedî ha, bila nizanibin em kurd in, ji vê malê jî bila me navêjin." Bi tirkî nizanibûm, wê demê diviya ez neaxiviyama.

Li mêvandariyê, piştî hinek dem derbas bû, ez birçî bûm. Dayika min li hemberî min bû û min nedikarî biaxivim. Min li nava çavê dayika xwe dinihêrî, lê tênedigihişt dixwazim çi bibêjim. Min hinek din sebir kir, lê piştre ku min dît nabe, min dest bi girî kir, tenê ew ji destê min dihat. Wê demê dayika min li min nihêrî û têgihişt ku çima digirîm, pê re jî çavên wê tijî bûn. Ji min re xwarin anî, hîn çarsalî bûm û min fêm kir ku ez qedexe me, tenê mafê min ê girî heye. Giriyên min doh li ser xwarinê bûn û îroj ez bi rondikên çavên xwe av didim axa li ser ruyê cangoriyan.

Zarok bûm û pirê caran, ew tiştên diviya min nediya û nebihîstiya, li pêş çavên min diqewimîn. Xewnên min mîna yên zarokên din bûn, lê ji bo min tiştên herî bi rûmet bûn. Wê hevalên min ji min fêm bikirana, bi min re biaxiviyana, em ê bi pey hev biketana, lê ne ji bo lêdanê. Kengî ku wan ez bigirtama, wê milê min neşikandana. Li kuçeyekê, ez ê rast li kevirek bihatama û min ê piyê xwe lê bidana, heyanî malê, ez ê bi wî kevirî bilîstima û ji ber wî kevirî ez ê nehatama kuştin, wê mirina min ne ji ber kevirek bûna, wê ji temenê min zêdetir gule di laşê min de neçikiliyana û nebûna diyarî ji bo "bira"yên bêbext. Ez ê neketama zîndanan ji ber kevirekê. Ez tenê pê dilîstim gelî yên birêz ên welat, wellehî ez pê dilîstim, ez ne gunehbar im birayên birêz ên dîrokî.

Min bêriya dayika xwe kiriye û dixwazim gerduna xwe bi bêhna wê dagir bikim û li nav çavên wê binihêrim.

Zarok im, tême kuştin, dibime ciwan, dîsa tême kuştin, nikarim kal bibim. Li vî welatî tu temenek nîne ji min re. Lê ne bêhêvî me, bi bawerî me. Wê rojek bê ku em ê tenê bi emrê Xweda bimirin. Wê rojek bê ku em ê ne ji ber êş û eleman, lê ji ber ken û şahiyên xwe gil û giyayên welatê xwe av bidin. Wê zarokên rojê di nav tarî û çar dîwaran de nemînin, wê bi ronahiya rojê re bibiriqe nava çavên wan û azad baz bidin li nav deşt û zozanên welatê xwe, bi veşartokê bilîzin, avjeniyê bikin li nav çemên sar û wê Lawikên Bêzar laşên xwe yên teze nekine xurê agir û xewnên azad neşewitînin.

Em ne jî henekan zarokbûn...

Fehîm IŞIK

Zarokatî di jiyana însanan de rojên herî girîng in. Herkes rojên xwe yên din jî bîr dike, heta rojek berê çi xwariye nizane; lê zarokatiya xwe jî bîr nake. Belkû her saniyeyê zarokatiya wî/ê di bîra wî/ê de dimîne.

Hûn dizanin, dema yek jî bo pirsgirêka xwe biçe psîkologekî, jî zarokatiya wî/ê destpê dikin û jê dipirsin.

Yên me hewce nake ku jî me bipirsin. Ji ber ku her rojên me wekî îro di bîra me de ye û van rojên me ne jî me re, lê jî dewletê re bûye pirsgirêk. Ew hê di zarokatiya me de rûyê xwe yê qirêj nîşanî me dane.

Mixabin, hê jî wê rûyê xwe yê qirêj nîşanî zarokên me didin...

Di navbera doh û îro de, rûyê qirêj her çi qas wekî hev be jî, cûdahî hene. Cûdahiya herî mezin, geşbûna zaroka ne...

Zarok niha dehî geş in; dehî xurt in û her weha dest bi kevir in...

Bi wêrekî xwe diparêzin...

Lê em belengazên Xwedê bûn. Di nav agirê xwe de diponijiyan. Bi bav û bapîrên xwe yên efareyên şer re tenê mabûn. Dewletê bav û bapîrên me bêdeng kiribû. Zilma mezin yên li ser wan bêhempa bû. Ew jî ber vê zilma mezin tenê hewl didan ku bikaribin xîreta xwe, xîreta zarok û neviyên xwe biparêzin. Ew hêza wan tune bû ku li dijî rûreşî û zilma dewletê serîhildin. Qetlîamên mezin dîtîbûn. Bêgûman, zarokên xwe jî qirêjiya serdestan diparastin, wan bi dizî be jî hişyar dikirin. Ango, li hember qiryarên dewletê di nav hewldanekî 'îllegal' de bûn.

Bi vê nêrîne dixwazim bi mînakeke zarokatiya xwe ya 40-45 sal berî niha şirove bikim. Bila xwendekar jî wan rojana û niha bîne ber hev; ka zarokatiya me çi bi zarokên îro re hiştiye?

Ez hê 5-6 salî bûm bi kiryarên qirêj ya dewletê re rû be rû bûm.

Zarokatiya min li Erxeniya Amedê, li ba kalê min derbas bû. Kalê min şêxekî naskirî bû. Hurmeta herkesî jê re hebû. Her çi qas mala wî li Erxenî jî

www.arsivakurdi.org

biba, gelek car bi mêvandarî diçû gunda jî. Ji ber vê xususiyeta kalê xwe, çi gundên Erxeniyê nemabû ku ez neçûme. Bi wê sosreta mezin re jî, di gerekî wiha de rû be rû bûm.

Kalê min, bi mêvandarî çûbû gundê Hopekê ku nêzî Erxeniyê, lê girêdayî Pîranê bû. Hopek, gundekî zazayan bû. Hemû gundî her çi qas bi kurmancî bizanibin jî, piranî bi kirmanckî diaxiviyan. Gundekî şên û mezin bû. Em ê ew şeva qirêj, li Hopekê bimana.

Gundî ji ber ku ji kalê min hezdikirin li dorê nediqetiyan. Bi kalê min re ketibûn sohbetekî mezin. Nêzî derengiyê şevê em zarok bûn hêsîrê xewê û çûn razanê. Lê mezin sohbeta xwe domandin. Piştî razanê çi qas derbas bû nizanim. Bi qerepereyekî hişyar bûm. Li ser serê me asker hebûn û bi tirkî diqiriyan: "***Çabûk çabûk, koy meydanina toplanın.**"

Li meydana gund dehan çavên bi tirs û bi hêrs civiyabûn. Di nav wan de tu xortên gund tune bûn. Tenê kal û pîrên gund û jin û keç hebûn. Fermandarê ser wan dest li pişt tur davêt û digot, "Ka gêncên we, xortên we li kû ne? Ka sîlahên we li kû ne?" Gundiyên belengaz dest li ser hev pêçayî, çêrên fermandar guhdar dikirin. Li dora fermandar herî zêde 30-40 leşker hebû. Lê tu kesek dengê xwe dernedixist. Hinek jî bi tirkiyekî şikestî, digotin "***Komtan bizden gênc yoxtur!**"**

Lê ne xema fermandar bû. Ew dizanibû ku ciwanên gund hene û berî ku ew bên ji gund derketine. Bi rastî jî ciwan ji hatina leşkeran haydar bûne û berî ku leşker werin derketibûn çiyayên dorhêlê xwe veşartibûn. Li gund yek ciwanekî nemabû. Fermandar jî dixwest ew vegerin gund. Lê kalemêrên me nedixwestin ciwanên wan bikevin bin îşkenceya leşkeran. Ev qerepere û çêrên fermandar çendekî dom kir. Fermandar hinek kalemêran kir bin felaqayê. Axir xwe negirt û du êxtiyarên jin û mêr derxist meydanê. Her yek ser 60 salî bûn. Şalwara kalemêr danî xwarê û benekî bi haceta wî ya cinsî girê da û bi jina wî ya 60 salî da kişandin.

Roja min a herî qirêj bû. Mejiyê min a 5-6 salî diçelqiya. Gundî hemû bi hêrsbûn; lê bêçarebûn. Min xwe sipart kalê xwe. Çavên wî yên şîn kelogirî bibû. Te bi kêrê jêkira xwîn jê nedihat.

Bawer dikim min sonda xwe ya li hember dewletê wê rojê xwendibûm. Belkû ne bi dev, lê bi hest û mejî min wê rojê sond xwar ku, "***ev ne qedera me ye û divê li hember vê zilmê em têbikoşin.**"

Ev bûyera herî qirêj ya zarokatiya min bû.

Lê bûyerên bi şans yê zarokatiya min jî hebûn. Şansê min ê herî mezin zanistiya kalê min bû. Ew hê di zarokatiya min de ji min û ji xalên min re Mem û Zîna Ehmedê Xanî dixwend, ji Melayê Cizîrî beytan digot. Mewlûda Melayê Batê û helbestên ji dîwanên Feqiyê Teyran, Şêx Evdirehmanê Axtepî, Şêx Mihemed Can her tim di devê wî de bûn. Kêm cara, behsa bûyerên taybet ya dema Serhildana Şêx Seîd û Seyîd Riza jî dikir. Dûra ez fêr bûm ku ev kalê min ê kurdperestê hêja, di sala 1925an de, hê di 14 saliya xwe de bi bavê xwe yê birayê Şêx Evdirehmanê Axtepî re, ango bi Şêx Mihemed Nûr re hatiye zîndanîkirin û îşkence dîtiye.

Kal di zarokatiya xwe de îşkence dîtiye, bi wê hêrsê dewletê tu car efu nekiriye; lê ew hêza nedîtiye ku li hember dewletê serî hilde. Kûr û nevî bi îşkenceyan mezin bûne. Niha jî ew îşkenceyên qirêj ya dewleta rûreş didomin.

Belê, em ne ji henekan zarokbûn.

Piştî salan me belengeziya kalên xwe şirove kir.

Piştî salan me sedema bêdengiya wan famkir.

Lê piştî salan ew şewqa çavên wan ji çi bû me wê jî derxist. Ew bawerî anîbûn û dizaniyan ku ev rûreşiya dewletê, ew bêşerefiya leşkerên Hopekê wê ji wan re nemînin.

Dizanibûn ku ew ê zarokên kurd rojekî dakevin kolanan û heyfa bav û kalan ji wan bigrin...

Niha jî ew roj e; zarokên kurd heyfa bav û kalan digrin...

** "De zû zû, li qada gund bicivin."*
*** "Fermandar, li gundê me ciwan tune ne."*

Çocuktuk, farklıydık

Dilrikê

En çok çocukluğundaki anılarını hatırlar insan, en çok çocukluğunun kokusunu bilir, en çok çocukluğundaki görüntüleri izler baştan baştan, en çok çocukluğundaki sesler tanıdıktır ve en çok çocukluğundaki hisleri iyi bilir. Bu yüzdendir ki çocukluğu bir insanın hayatının silüetidir. Ve bu yüzdendir ki, evet, inilmeli insanın çocukluğuna, unutmadığı hislere.

Hatırlıyorum... Annem, teyzem ve ben bir haftasonu gezisi için dolmuştaydık. Görüntü, sesler, o his hiç eskimemişçesine zihnimde. Kürtçe... Bağıra bağıra, güle eğlene Kürtçe konuşuyor annem ve teyzem. Herkes nefret ve kin ile bizi izliyor. Utanıyorum. Anneme, 'lütfen Türkçe konuşun herkes bize bakıyor' diyorum. Annem, benim daha fazla ezilip, büzülmemem için, tüm dolmuşa konuşur gibi, bana dönüp, 'Almanca bilmiyor kızım onlar' diyor. Bütün dolmuş artık gözleriyle tacizi bitirdiğinde, 'oh' çekiyorum. Evimde konuşulan dilin, dışarıdaki etkisiyle tanışmam böyle acı olmuştu. Taş atan çocukların diyarında büyümedim, bu yüzden 'ayıp' olduğunu sandığım ana dilimden utanmıştım. Devlet, bir çocuğun kendi diliyle olan bağını, Almanca ile kutsarken, Kürtçe ile aşağılamıştı. Yedi yaşındaydım, bilmiyordum, ananın konuştuğu o dilin benim benliğim olduğunu.

Velhasıl, ben büyükşehirde iyi şartlarda büyüme şansı yakalamış, eğitimli anne babanın, iyi okullarda okuttuğu fakat kültüründen uzak büyüttüğü, bir tek adını Kürtçe koyduğu bir çocuktum. Eğer ona kim olduğunu anlatmazsak, dilini öğretmezsek 'sıkıntı' çekmez diye düşünmüş olacaklardı. Bir ad mı sağladı bu bilinci yoksa gizliden gizliye konuşulan Kürtçe mi bilmiyorum. Ama bildiğim şuydu; farklıydım Ayşe'den, Fatma'dan, Dilan'dım. Ve bu fark farkedilmesin diye en çok ben bağırarak okurdum andımızı her sabah. Bu farkın adının 'etnik farklılık' olduğunu bilmeden, Kürt'lüğümle her sabah Türk olduğuma yemin ettim. Nerede olduğunu bilmediğim ama benimle aynı duyguları hisseden birilerinin varlığından da emindim, başka 'öteki çocuklar' da olmalıydı, Rozerin'ler, Şoreş'ler, Lorin'ler..

Sistem öylesine günahkardı ki, yedi yaşında bir çocuğun benliğini kendi çıkarları doğrultusunda, 'eğitim' ile baltalıyordu. Ve 'ötekiyi tekleştirmek' için kullandığı en iyi misyonerler, güçten yana olan öğretmenlerdi. Devletin öğretmeni, devleti için, devletçi nesil yetiştirmeliydi. Ve bunun için Dilan'lar Ayşe'leştirildi. Öyleki; Ayşe'den daha zeki, Ayşe'den daha çalışkan, Ayşe'den daha özellikli olması gerekirdi bir Dilan'ın. Ayşe hata yaptığında 'olabilirdi' fakat Dilan hata yaptığında 'zaten Kürt'tü'. Yedi yaşındaydım ne olduğunu, neden olduğunu bilmezdim ama her defasında hissettirildi sistem sever öğretmenim tarafından. Kimilerinin ajitasyon olarak nitelendirebileceği bu durum, devletin ikincilleştirdiği birçok çocuğun yaşadığı psikolojik travmadır ki; devlet bunu sağlamak için 'yılanın başını yavruyken ezme politikası'nı asla terk etmedi. Çünkü bugün de dün

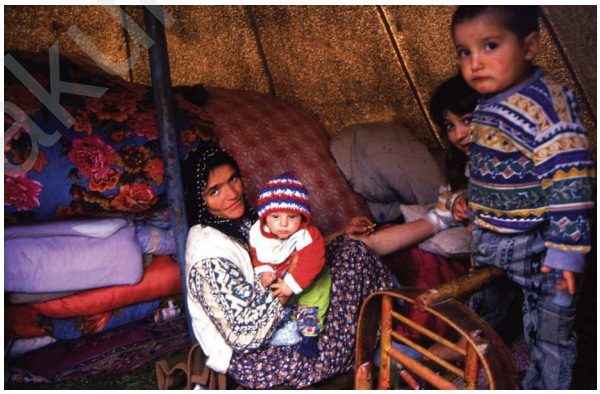

gibi, bir hain(!) çıkabilme potansiyeline sahip her Kürt çocuğu.

Gözümü kapattığımda hatırladığım, bugünümü de sarsan, 'tedbir amaçlı öğretilmemiş' dilimin acısı. Dünden farklı olarak gözlemlediğimse, kendi dilinin kültürünün aktarılması bilincine yeni yeni varan, büyükşehirlerin Kürt ebeveynleri ve asimilasyonun yok etmek istediklerine, 'var' demek çabasında olan 'taş atmadan büyümüş' Kürt gençlerinin pasif direnişle de olsa halk hareketiyle olması.

Evet, büyümüştüm ve bugün çocukluğumda anadilimden utanmanın utancını yaşıyorum. Devlet sürekli mahçup etmişti bizleri bir şeylere, ama en çok annemin, çaresiz mahçubiyetini unutamıyorum:

-Adımı Dilan koydun ama dilimi öğretmedin anne, neden?

-O kadar katlettiler ki bir neslin daha konuşabileceğini düşünmedim kızım...

‘Çocuğum da Kürt 2.0 olmalı’

Şemzînan Bld. Bşk. Sedat Töre ile söyleşi

Öncelikle merhaba abê. İyi olmanı temenni ederim. Güncel ruh halin nedir?
Merhaba yoldaşım, kimseye “gereki olmayaydi, ema oldi” demediğim sürece ruh halim iyi ϑ Bu arada ϑ , Λ gibi semboller röportajın mahiyetine uygun düşer sanırım ;)

Av.Sedat Töre kim?
Sedat Töre, çoğu Kürt gibi kayden ayın 01’inde doğmuş, hala kesin olmamakla birlikte 20 yıllık araştırmaları neticesinde 83’ün Newroz gecesi Dünya’ya geldiği sonucuna ulaşmış, biraz okuyan, çok düşünen, az konuşup yazan, sanki ardından kovalayan varmış gibi hep yaşının 4-5 yıl ötesinde yaşamış ve bundan da her daim şikâyetçi bir yoldaşınızdır…
Ayrıca 3-4 yıllık bir avukatlık deneyiminden sonra, nasıl olduğunu kendisi de halen anlamadığı bir biçimde, aniden kendisini aktif siyasette bulan ve fakat bundan pişman duymadığına dair bir hikâyesi de var.

Türkiye’nin en ilginç ilçelerinden birinde genç bir belediye başkanı. En özet hali ile sizin gözünüzde Şemdinli’nin özelliği nedir, yani ayırt edici özellikleri nedir?
Şemzîna (Şemdinli) Kürdistani özgünlüklerin en çok görüldüğü yerlerden biri, bu gerçekliğinde tabii ki coğrafik konumunun etkisi belirleyici bir özellik. İlçe merkezinin doğusunda ki köylerde İran Kürdistan’ının sosyo-kültürel etkileri/benzerlikleri görülürken, güney kesiminde Irak Kürdistan’ının aynı etkilerini görüyorsunuz.
Keza Batıya yöneldiğinizde de Türkiye Kürdistan’ının özelliklerini görüyorsunuz. Bu etkileşim halaydan giyime, sofra geleneğinden müziğe kadar yaşamın her alanına sirayet etmiş bir durumdadır. İşte Şemzîna’nın en ilginç özelliği, Kürdistan’ın üç parçasının tüm özelliklerini 40’km ye 30 km’lik bir yeryüzü parçasında bulabilmenizdir.

Şemdinli Belediyesi internet sitesinde sana ait olan kısımlardan sadece “özgeçmiş” çalışıyor. “Başkana mesaj at, Hizmet günlüğü” gibi linkler ve daha pek çok bölümün linki ölü. Acaba bir mesaj mı vermek istiyorsun. Sana nasıl mesaj atacak halk? Ya da bilgin var mı internet sitesinin durumundan?
Ben tasarruf, siz cimrilik deyin belediyemizin web sitesinin yapım işini herhangi bir şirkete vermedik

www.arsivekurdi.org

(çok para istediler) ben ve bir personel arkadaşımız yapıyoruz, bu nedenle henüz yüzde yüz aktif hale getiremedik, fakat "mesaj" ve "iletişim" linkleri konusunda size katılmıyorum hatta web sayfasında yazılan her mesaj ayrıca benim e-mail adresime yönlendirilmektedir. Böylece anında haberdar olma fırsatım oldu.

"Buenaventura durruti" deyince aklına bişi geldi mi? En son verdiniz mi ad olarak bir yerde?
Maalesef sosyal medyada ki arkadaşların bu talebini grubumuzdan geçiremediğimiz için meclis gündemine de alamadık Λ

Bu arada adını google'de aratınca "Sedat Töre Düğün" part part geliyor ilk sayfada. 2009 düğünün olmuş. Festival gibi geçmiş deniliyor. Eşinin siyaset ile arası nasıl? Ne kadar ev hayatına katılabiliyorsun?

Evet 2009'da yerel seçimlerden 4 ay sonra evlendim, düğünümüzü de köyde, kır yerinde yapmayı kararlaştırdık eşimle, o nedenle haliyle güzel bir şenliğe dönüştü. Eşim hala sınıf öğretmeni ve ben siyasete girmeden yani henüz nişanlıyken biraz ilgisi vardı, fakat ben aktif siyasette misyon üstlendikten sonra, kısmi ilgisi de şu an kaybolmuş diyebilirim.
Tabii Kürt siyaseti, Kürdistan'da siyaset, çok büyük bir yoğunluk ve mütemadiyen değişen bir gündem çıkarıyor önünüze. Bu da ev ile olan münasebetinizin kopması adına ciddi bir tehdit ama kendi adıma şunu söyleyebilirim, ev ve iş dengesini bugüne kadar iyi ayarladım. Bu konuda ciddi bir şikâyet henüz ulaşmış değil bana ϑ

Twitter'a en erken giren Kürt siyasetçilerinden birisin? Nasıl tanıştın twitter ile?
Aslında ben kendimi geç tanışmış olarak değerlendiriyorum. Yeniliklere daima ilgi duyan bir yanım olması hasebiyle, birkaç tv programında adını duymam, keşfedip tanışmam için yetti diyebilirim.

-Kürtlerin sosyal medyayı kullanım şekillerine dair tespit-gözlemlerin olmuştur. Fikrini alabilir miyiz?
Günümüzde sosyal medya neredeyse televizyonun en büyük rakibi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle de kitlelere ulaşımda en büyük araç ve imkan olarak nitelendirebiliriz. Öncelikle karşımıza çıkan husus sosyal medyanın kullanım amacı tabii, bu kişiden kişiye değişen çok görece bir husus, herkesin bu alanı kullanma amacı farklı, kimi sevdiği, değer verdiği kişilerden haber almak amacıyla kullanıyor, kimisi tartışmak, kimisi ise propaganda ajitasyon amaçlı…
Kürtlerin kullanım amacına baktığımda, aslında bu alanı da her taraf gibi çok politize ettiğimizi düşünüyorum, nihayetinde bu aracı kullanan Kürtler, "savaşın çocukları" ve doğal bir yansıma olarak bu alanlarda da, bu ruh halinin ciddi bir izdüşümünü görüyoruz.
Özellikle Türkiye'de basının ve medyanın tarafsız ve bağımsız olmaması insanları –özellikle ötekilerin- bu gibi bilgi akışının doğrudan doğruya olduğu alanlara yönlendirdi. İnsanlar özellikle burada haber akışının çabukluğu, fikir yoğunluğu derken, bilgileri alıp, araştırarak bir kanıya varmayı mümkün gördü. Kürtlerin de bu özelliklerden kaynaklı ciddi bir yoğunlaşma ve ilgisini görüyoruz.

Sedat Başkan'ın Şemdinli'de normal 1 günü nasıl geçer?
Öncelikle sabah uyanır uyanmaz basına bakılır, her halükarda güncel olmak Kürdün makûs talihidir. Gün, bir yoldaşın yakalanmasını/tutuklanmasını getirmemişse ne âla… Akabinde tabi var ise her taziyeye, hastaya ve düğüne gidilir, üstüne birde halay başı olunup oynanır ϑ her gün partiye muhakkak gidilir, evraklar imzalanır, dilekçeler okunur, hemşehriler dinlenir. Vakit kalırsa birkaç güzel müzik dinlenirse o gün güzel geçmiştir.

Bu son İstanbul gidişinde bir yemek yeme esnasında bomba patlaması mı ne oldu?, polis-garson kavgası herhalde. Nedir Kürdün bu makus talihi yaw..
Uzun bir aradan sonra İstanbul'a gitmişken sosyal medyadan arkadaşlarla buluşmadan/görüşmeden dönmek olmazdı, şansımıza birde Özgür Gündemin kapatılmasını protesto yürüyüşü de çıkınca toplu bir görüşme imkânı doğdu. Akşam yemeği için gittiğimiz bir yerde silahların ateşlendiği bir sokak kavgası maalesef araya giren lokanta sahibi ve garsonların Kürt olması ve polisinde bu durumu anlaması neticesinde, kavga yerini polisin lokantayı talanına dönüştü. Ama o gece hangi twitdaş arkadaşı, dakikalarca süren aramalar sonucu kaçtığı mutfaktan çıkardığımızı söyletemezsiniz bana!

www.arsivakurdi.com

Sinema ile aran nasıl. Ne tür filmler seversin? En sevdiğin Kürt yazar kim?
Sinema da severim ama benim için tiyatro her zaman daha önceliklidir. Tarih ve bilim kurgu temalı filmler daha çok ilgi uyandırıyor bende.
Kürt yazarlardan en öğreticisi olan ve gerçekten yazılarını okudukça daha da insan olunan Apê Musa'nın (Anter) yeri başkadır.

Sosyal medya üzerinden pek çok insan ile de tanıştın. Sence reel-sanal ayrımı nasıl bir aşamadan geçtikten sonra "aşinalık" yâda "samimiyet" gerçekleşiyor?
Aslında insanlar hakkında sosyal medyada daha iyi bilgi sahibi olunabileceğine inananlardanım, tabii bunu mutlak bir doğru, yüzde yüz bir gerçeklik olarak ifade etmiyorum, fakat insanların burada kendilerini daha rahat ve açık bir biçimde ifade ettikleri aşikar. Birçok kişi de gerçek kimliğini belirtmeksizin nickname/username ile paylaşımda bulunuyor. Bu nedenle siyasetçi ve tanınmış kişilere nazaran daha kaygısız bir şekilde kendisini ifade edebiliyor. İşte bu yüzden burada bir kişi hakkında yanılgıya düşme, sürprizle karşılaşma ihtimalini düşük görüyorum. Bu süreçte ortak platform kullanıcıları arasında, acı-sevinç, endişe-umut, düşünce-üslup vb olgular etrafında ortaklaşmalar farklı bir bağ oluşuyor. Sanırım gerçek ve metafizik bağın yanında dijital bağ kavramına da hazırlanmamız gerekiyor.

Kürt siyasetinin eksiklikleri nedir sence? Kişisel tecrübelerin ne öğretti sana?
Konuştuğumuzun yarısı kadar okuyabilirsek sanırım Kürt siyasetini bugünün çok ötesinde bir noktaya sıçramış görürüz. Yine reel-politiki daha iyi gözlemlememiz şart.

Kafanda geçen ya da arzuladığın Kürt gençlik tarifi ne? Misal çocuğunu nasıl yetiştirmeyi düşünüyorsun? Bak sakın demokrat, insan haklarına saygılı, büyüklerini sayan falan deme. Valla okumam bile cevabını. Böyle de açık bir röportaj bu ha...)
Hayır hayır, kesinlikle klasik tanımlamaların açıklayamayacağı bir profil olmalı, kısaca 2.0 versiyon olmalı, Kürt'ün hırçınlığını ve inadını taşımalı ve fakat uygar, gelişime ve yeniliğe her dem açık olmalı.

Dış politikada takip ettiğin kaynaklar nedir abê?
En büyük eksikliğim olarak gördüğüm yabancı dilimin zayıf olması nedeniyle son derece kendimi bu konuda daralmış ve sınırlandırılmış hissettiğim bir husus. Maalesef şu an sadece Fransız, İngiliz ve Amerikan gazete ve birkaç uluslararası ilişkiler dergisinin dijital ortamdaki çevirilerini okumakla yetiniyorum.

Şemdinli de bir düğüne bizi ne zaman davet edeceksin? Topluca belki geliriz.
Buradan tüm okuyuculara açık davetimdir, hepinizi orada görmek gerçekten şimdiden heyecanlandırıyor, ama her alanda olduğu gibi sanırım burada da koordinasyon ve organizasyon problemimiz var, bu konuda misyon üstlenecek bir arkadaşı bulmak ya da bunu yapmak sanırım sana düşecek.

Değerli cevapların için teşekkürü borç bilirim. Ciğer sevmisen ama bilisen biz ciğerden sevix seni başkan. Kapanış için söz sende tekrar..
Hepiniz ciğerden de ötesiniz, ben teşekkür ediyorum, çabalarınız, emeğiniz ve paylaşımlarınız için. Gerçekten birbirimizden öğreneceğimiz çok şey var. Halk olarak bugüne değin hep yoksunluklardan muzdarip olarak tanımladık kendimizi, belki buna sığındık çoğu zaman. Ama artık önceki nesillerin sahip olmadığı birçok imkân elimizde sadece bunları doğru zamanda ve biçimde kullanmak kalıyor bize. Bir halkın, kliğin veya topluluğun gücü ne silahtan, ne paradan ve ne de teknolojiden kaynaklanır aslında. Bir zümre gücünü örgütlü olmasından alır ve örgütlülüğünü bilgiyi sürekli tazelemesiyle korur. Bu anlamda bilginin yanına görseli de koyduğumuzda tadından yenmez. İşte 2.0 version Kürtler bunu yapıyor. İyi de yapıyor.

NOT:
"Başına gelen İlginç olayla" ilgili soru aklıma gelmememsi nedeniyle cevaplandırılmamıştır ☺

www.arsivakurdi.org

Hop bir PTT poles düştü sepete...

Diren DİCLE

Kürd çocuğunun darbe sonrası ilk slogansal halininin hikayesi

'Her yasak kendi isyancısını yaratır' diye bir söz vardır ya işte yasak ve isyan kavramları denince bu iki kavramın sentezin de ortaya bir Kürt cocuğunun hikayesi çıkar. Kürt çocuğunun isyan tavrını irdelemeye kalkıştığımız da akla önce Diyarbakır (Amed) çocukları gelir. Kürt cocuğunun yasak ile imtihanı herhalde daha doğmadan başlamıştır. Hani derler ya Kürt kadınlarının doğum sancıları çok ağır geçer. İşte Kürt çocuğu bu sancılı doğum da ana karnından 'Biji biji' diyerek isyansal bir ruh haliyle dünyaya gelir. Keza onun yaşamı zaten sancılı bir hal alacaktır.

Kürt çocuğunun 80 askeri darbesi sonrası ilk sloganını ortaya çıkaran olguları mercek altına alarak, onun isyansal duruşunu irdeleyelim. 1980 askeri darbesi bir bastırma yok etme sindirme ve eritme olarak uygulansa da bu darbenin yasakçı zihniyetine karşı isyanı büyük bir nesil doğuyordu. Sokakların duvarlarında, 'Dünyanın bütün işçileri birleşin', 'Özgürlük gelecek' yazıları tahrip edilmiş,'Partizan, Kawa, Kuk, Rızgari, DDKD' gibi bir çok örgütün isimlerinin üzeri ise boyalanarak silinmeye çalışılmıştı. Devlet güçleri neredeyse Diyarbakır'ın her yanını sarmıştı. Bir taraftan 5 Nolu çığlıkları, ev baskınları, üzerinde her türlü işkencenin denendiği ancak dengesi allak bullak olmuş Devrimcilerin geri dönüşteki çığlıkları, işkence, dışkı, korku, panik, yasaklı dil, tek ayak işkencesi, küfür ve hakaret derken her evin artık 12 Eylül'den kalan bir 'devrimci' hikayesi kalıyordu geriye. Geceleri çalan kapılar 'korku' ile karışık duyguların oluşmasına yol açıyor yeşil elbiseli siyah uzun botlu ellerinde silahlalılar her yanı birer işkencehaneye dönüştürürken, sancılı bir doğum ve büyüyen bir çocukluk başlıyordu.

ONUN HİKAYESİNDE HEP 'TAŞ' VARDI

İşte 80 askeri darbesi sonrası Diyarbakır'da yetişen çocuklar bu hikayeler ile büyürken içten içe gelişen isyan duygusunu aileler bile fark edemiyordu. Analar çocuklarını uyutmak için 'Rakeve ezê gazi asker bıkım) 'Uyu yoksa askerleri çağırırım' diyerek korku örmeye çalışsa da onun için artık o korku isyanının birinci adresi haline geliyordu. Onların bu isyanının ve sevincinin başlangıç noktasında ise hep taşlar vardı. Onların taş ile başlardı hikayeleri ve ömürleri bu taşın hikayesi ile devam ederdi. Beş

www.arsivekurdi.org

taş, yedi taş, gogo, 'çay bir kahve iki', taştan kaleler kurmak sonra taşla yıkmak, çatalastiklerini en esnek kayış ile hazırlayıp içine taş döşemek yada bir balonun hava basıncı ile taşı fırlatma kabiliyetleri de yine bu dönemin üretkenlik karakterinden gelirdi. Kürt çocuğu taşlar ile hayata 'mego merhaba' diyodu. Ve birde yanlarına Amed'in Qırıxları eklemleniyor du.

KİMLİĞİNE QIRIX EKLEMLENDİR Dİ...

Biraz dan isyan karakterlerini onlardan alırdı her Amed çocuğu. Amed'in Qırıxları darbe ile devrimcilerden boşalan sokakları ve köşe başlarını emaneten tutmaya başlamışlar dı. Kavgaya tutuşunca 'TC Hükümetin gelsin vulaa' diye bağıran bu gençler polis ve askeri vurdukların da ise bunu bir destan gibi anlatarak, devlete başkaldırmanın a-politik mutluluğunu yaşıyorlardı. Korkunun esiri olmadıklarını anlatmaya çalışan bu gençler sonraki yıllar da birer politik devrimci olacağını kestirememiştik.

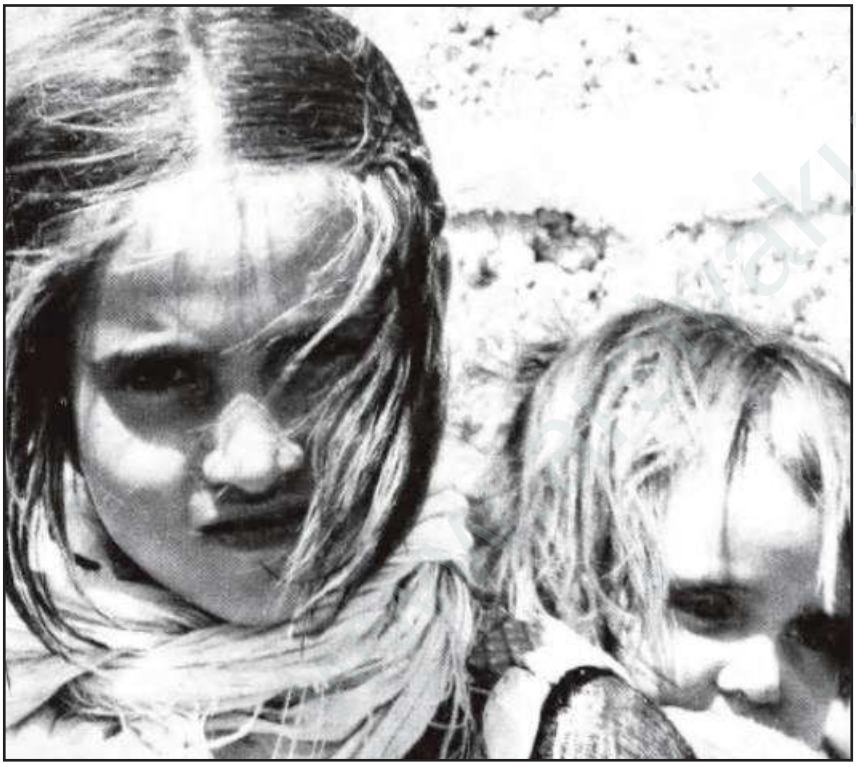

DARBE İSYAN-I DERYA DA YENİLDİ....

Askeri Cunta'nın ayak sesleri arasında büyüyen Kürt çocuklarının içten içe büyüyen gelişen ve taşlarla süren yolculuğunun isyan karakterine dönüşmesi için bir kıvılcım bir 'an' bir soluk yeterliydi. Devlet 'ezdik geçtik gömdük' dediği anda Kürt çocuklarının isyanı deryası ile karşılacağını nereden bilebilir di ki.

Sanırım yıl ya 1985 yada 86 olmalıydı. Devlet 12 Eylül'de yaptığı temizlik operasyonundan sonra Nüfus sayımı gerçekleştirecekti. Tüm ülkede sokağa çıkma yasağı uygulanarak, nüfus tek tek kayıt altına alınacaktı. Sokağa çıkma yasağı daha bir iki yıldır resmiyette sona ermişti. Darbeyi gerçekleştirenler, devletin bekası ve gücünün de testini uygulamaya koyuyordu. Devlet 'sokağa çıkmayacaksınız' demişse çıkılmayacaktı.

Devlet sokağa çıkmayacaksınız dese de sokaklar da o yasaklı Pazar'a hazırlık vardı. Askeri darbe sonrası sinmiş aileler gençlerini sokağa çıkmasınlar diye günler öncesinden baskı altına almaya çalışadururken, 'Kürt çocuğu' ayrıntısını kaçırıyordu.

POLÊS VE HOP BİRSEL TAVIR....

Bu hikayenin on binlerce sahibi var ve bu hikayenin bu kısmını tanık sıfatı ile anlatmaya çalışacağım;

Yasak ve Sokak ikileminde bir tavır sahibi olacaktık. O gün atılacak slogan ise kimin ürünü idiyse daha bir gün önceden belirlenmişti. O yaşta belki bu tavrın politik mi yoksa adli bir vakanın tavrı mı olacak asla kestireme(dim)zdik. Zaten ortada örgütlü bir toplumsal gerçeklik yoktu, sadece hikayeleri acılar ile yoğrulanların ortak öfkesinin örgütü vardı.

Sokağa çıkma yasağı sabah 06.00 sularında başlıyordu. Gözümü açtığımda sokağa benden önce çıkan arkadaşları balkondan izliyordum. Sokağa ilk olarak kentin kuralsız gençleri yani Qırıxlar çıkmıştı. Ardından ise 'Ana ben dama (teras) çıxacağam', 'Ana komşidan kalem alacağam' yada hiçbir bahane olmadan kapıyı açmayı beceren zafer edasıyla sokağa fırlıyor du. Ben de son kontrolleri evin içerisinde yaptıktan sonra, dış kapı ile tuvalet arasında ortak bir mesafe oluşturup yakayı ele vermeyeyim diye 'tuvalete gidiyordum' deyip anamı atlatmayı planlıyordum. Neyse ki onlar sokağın telaşın da iken ışık hızı performansında kapıyı açtığım gibi basamakları dörder dörder atlamaya koyulmuştum.

'HOP HOP ASKER TOP ASKER'

Sokağa ilk çıktığım da tam bir curcuna vardı. Onlarca kişi gözaltına alınmıştı. Çocuklar ise polislerin peşlerine nasıl verdiğini nasıl onları atlattıklarını bir dakika da özetliyorlar dı; 'Ele bi koştum êle bi koştum. Poles nefesini götünden veridiii) Arkadaşlarımın böyle bir hikayesi olacakta benim olmayacak mıydı.

Hemen ana cadde üzerine koyuldum. İşte 80 askeri darbesinin yasağını kıran sloganların sesi yükseliyordu. Tam polis araçları geçerken sokaktan fırlayan Kürdün asi çocuklarının ağzından şunlar dökülüyordu; 'HOP BİR PTT POLES DÜŞTİİİ SEPETE

SEPET İKİYE AYRILDİ POLESEN GÖTİ GÖRÜNDİİ' Yoldan geçen askeri araçlara isee 'HOP HOP ASKER TOP ASKER' ise Kürt çocuklarının en yaratıcı halini yansıtıyordu. Bu sloganlar polisi de askeri de çileden çıkarmaya yetiyordu. Sessizliğin perdesini Kürt çocukları yıkıyordu. Diyarbakır Melikahmet Caddesi'ne Kıbrıs Pasajı'nın içindeki yoldan ulaştım. Ve poles arabası yaklaşıyordu araba tam frene basarken diğer arkadaşlarla hem sokağa doğru koşuyoruz hem de avazımız çıktığı kadar 'Hop bir PTT poles düşti sepete sepet ikiye ayrıldı…' diyordum ki ensemde sert bir el hissettim. Yarım kalan slogana mı yanayım yoxsa ensemi tutmuş yedi sülalemden başlayan polese yakayı kaptırmaya mı.. Tabii o el enseme değdiğinde korkular da beraberinde gelmişti. O eli 12 Eylül'den iyi tanıyorduk aslında. O korkuyla 'Anaaa babaaa' diye bağırıyordum. Yerden sürükleye sürükleye siyah beyaz renkli minübüse bindiriyordu. Minibüse siyah orta boy kalın lastikten yapılma joplarla dipçiklenerek bindirildik. Poles dolmuşunun boş olmaması bir rahatlık kazandırsa da dayak seansı başlamıştı bile. Yüzüme savrulan ilk jop gözümün alt kısmına isabet edince yaşamdaki ilk morluğu da tatmış oldum.

SIRALI DAYAK FASLI...

Bu polis dolmuşundaki bir ayrıntı çok önemliydi. Polis sizi başka birini gözaltına alana kadar jopla dövüyordu. Yasağı delen başka biri alındığında sıra ona geçiyordu. Benden önce gözaltına alınan 2 arkadaş sonra bana bakıp bakıp gülüyorlar dı, nedeni ise çok basitti. 'Onları benden beş dakika önce gözaltına almışlardı. Bu yüzden ben gelince onlar dayaktan 'az hasarla' kurtulmuş ve polis başka birini alana kadar da bu dayağın en uzun sürelisi bana nasip olmuştu.' Bir sonraki durak Ali Paşa Mahallesi idi. Mahallenin caddeye bakan kısmında oturan ve 'sara' hastası olan bir çocuk kapısının önünde yakaladılar. Annesi oğlunun gözaltına aldığını fark edince sokağa fırladı ve Kürtçe 'Oğlum Sara hastasıdır. Kurban olayım götürmeyin' diye yalvarırken, polisin jopları Ana'nın gözleri önünde o gencin sırtında bitiyordu. Son durak Mardinkapı Karakolu'ydu.

Şimdi ki Hevsel Bahçeleri'nin üst kısmında yer alıyordu. (Bir hatırlatma olarak bu karakol 2008 yılında yıkılarak kaldırıldı) Karakola vardığımız da onlarca çocuk birer ikişer metrekarelik hücrelere dolduruluyorduk. Dayak faslı burada da sürüyor du tabi. Öğlen saatlerine doğru ailelerimizin eş dost ahbap üzerinden telefonla yaptıkları girişim sonuç vermiş ve hepimizi salı vermeye karar vermişler di. Ancak, polis bizi salıverecekti vermesine ama başka ekipler bizi almasın diye de bizi işaretleyecekti. Eh o işaretin adresi de başka bir işkence idi. Karakolun hemen ortasında bulunan havuza bizi joplayarak atmaya başladılar. Ardından da havuzdan çıkartıp gönderiyordu bir iki ton küfür ile birlikte. .

Eve dönüş yolunda idik. Amed'te o gün gözaltına alınan kaba dayak işkencesinden geçen tüm çocukların moral değerleri tavan yapmıştı. O korku duvarları polesin bir sepet içine düşmesi ile yıkılıyordu. Ancak yıllarca o gün ki attığımız sloganın bir politik tavır mı yoksa adli bir bir tavır mı olduğu sorusu hep beni kurcaladı.

BİR İKİLEM İKİ İSYAN VE BİR SONUÇ

Sokağa çıkma yasağından tam 20 yıl sonra… Tarih 28 Mart 2006.. Diyarbakır'da isyan günleri. Kadın yaşlı çocuk genç bir kent sokaklara inmişti. Onlarca barikat kurulmuş ve rengi isyana dönüşmüş onlarca slogan inliyordu sokaklarda. Diyarbakır Sento Caddesi üzerinde Kürt çocuklarının 'taş' ile başlayan hikayeleri sürüyordu. Hemen 5 metre önümde küçük bir beden yere iniyordu. Polisin sıktığı kurşun karaciğerini delip geçmişti. Kanlar içerisinde kalan bu küçük bedenin sahibi 16 yaşındaki Mehmet Akbulut'tu. Elinde bir taş ve bir slogandan dolayı vuruluyordu. Ve 20 yıl önce Amed çocukları 80 askeri darbesinin hikayeleri ile slogan ile yasağı delmiştiler. 20 yıl sonra 90'lı yılların köy yakmalar, infazlar, işkence ve kayıp hikayeleri ile büyüyen Kürt çocukları slogan ve taş ile bu karanlık günleri aydınlığa çevirirken vuruluyorlardı. 'Hop bir PTT poles düştii sepete sepet ikiye ayrıldı polesen göti göründi…' bu slogan politik hikayeler ve yaşanmışlıklar ile büyüyen Kürt çocuklarının politik tavrını ifade ediyordu…

Peki masallar ne yana düşer?

Qewşik KEVIR

Aslında tüm çocuklar masumdur... Aslında tüm çocuklar taş atar... Ve ama makinanın toprağı ezen ve karşısındaki her şeyi ufacık eden hareketi karşısında hiçbir şeyin masumiyeti baki değildir, hatta mümkün bile değildir. Dolayısıyla bugün artık Kürd çocukları belirsiz bir ülkenin somutlandığı yer ve/veya bir gelecek metaforu.

Serhat Şêr'in işaret ettiği "Zarokistan" Kürd halkının göç etmek zorunda bırakıldığı her bir şehrin üzerinde dolaşan bir hayalet gibi. Yetişkinler için zaten "görünmez" olanların görünür olduğu, belirginleştiği bir hal. Sanki Gunnar Ohrlander'in anlattığı anaokulunu işgal eden ya da gücün hepsini ele geçiren hayali İskandinav çocukların hikayeleri kitap sayfalarından süzülüp de Kürdistan'da ya da "metropol"de bir yerde hayat bulmaktadır.

Yetişkinlerin politize olduğu koşullar ile çocukların birer politik özneye dönüştüğü süreç ilişkilidir. Ancak çocuk dünyalarında politik fikirler ve soyut sözcükler değil de belli belirsiz bir kötü adamın hayalinin belirsiz bir yüz olmaktan çıkıp da bir üniformaya bürünmesi gerçekliği ham ve olduğu gibi kavramayı tetikliyor. Çocuğun kafasında sınırlar yoktur, oyun vardır; saatler anlamsızdır çünkü uyumadığı her dakika yeni bir oyuna başlamak için yeterlidir. Erişkinlerin özgürlük dedikleri de uzak geçmişteki bir altın çağda yaşandığına inandıkları ve giderek soyutlanan sözcük aslında çocuklar tarafından yaşanmaktadır.

Köyleri yakılmış, zozanları güvenlik bölgesi kapsamında yasaklanmış bir ülkede çocuklar da payına düşeni aldı, oynayabilecekleri her yerden kovuldular. Üstelik bu kez yaramazlıkları dolayısıyla çok kısa zaman sonra unutulacak geçici bir yetişkin öfkesinin eseri olarak değil de küçücük varlıklarını varlığına armağan etmekle yükümlü oldukları Dehhaq cumhuriyeti tarafından. Ve şimdi tüm bir şehir ve onun sokakları artık çocuğun oyun bahçesidir. Önce tedirginliğin boşalttığı sokakları, sonra korkunun simgeleri ve alamet-i farikalarıyla hüküm sürdüğü meydanları kaptılar. Zamanın ruhundan değil de yaşamak zorunda bırakıldıkları toplumsal iklimden beslenen çocuklar o sokaklara kendi ruhlarını kattılar şimdi yerin ruhu onlarındır. Neredeyse oryantalist denilebilecek bir bakış Kürd çocuklarını taş atmak eyleminden ibaret görse de doğrusu her çocuk Kürd, Fars, Arap, Türk fark etmez taş atar. Az öteye baksalar Filistinli çocuklara "küçük gene-

www.arsivekurdi.org

raller" ünvanının bahşedilmesiyle irkilecek kafalar; eğer Kuzey İrlanda'daki Katolik yaşıtlarının, majestelerinin işgal gücünün zırhlı polis araçlarıyla çavneqane oynadığı görüntüleri izleyecek olursa oyunun "küresel çapta" bilinirliği karşısında herhalde sarsılacaktır. İşgalin ortasında büyüyen çocuklar aslında hep bildikleri ve her birimizin çocukluk hayallerimizde bıraktığımız aynı güzel oyunu oynamaktadır. Ancak ne zaman ki işgal kendi oyun alanlarının da sınırlarını tehdit etmekte; ondan sonra mahalledeki çocuklar eski oyunları yeni ebeye karşı adapte etmekte ya da etmek zorunda kalmaktadır. Sıktığı çetelastik artık hedefi tutturamazsa yeni bir güvercine kadar başka bir şeye odaklanma rahatına sahip olacağı türden bir oyun değil yeni oynadığı; tıpkı saklandığı yerden ebeye yakalanmanın cezasının yeniden ebe olmak kadar kolay olmadığı veşartoke nû gibi.

İşgalci yalnızca yetişkinlerin yaşamlarını yıkıp dağıtmakla kalmadı aynı zamanda çocukların yaşamını da bozdu. Lacivert ya da yeşil ya da men in black model siyah şapkalı, güneş gözlüklü elemanların çok da dostça olmayan varlığını fark etmek için ille de onların ne olduğunu, görev yaptıkları birimi bilmenize hatta devletin şiddet tekelinin temsilcileri olarak uygulamalarını görmenize bile gerek yoktur. Bir örnek giyinmiş bu figürler karşısında yakınlarınızın basit tepkilerindeki değişiklikler sözgelimi ısrarlı sorularınızın aniden yanıtsız kalmaya başlamasıyla, sanki bir kimlik tünelinden çıkmışçasına aniden farklılaşan yetişkin hareketlerinde somutlanmaktadır. Oysa ayırt edersiniz, tümü boyunca koşturduğunuz yetişkin sohbetlerinde geçen ve kulağınıza takılan tek tük sözcüklerle birleştirirsiniz ve en kötü olasılıkla oyun arkadaşlarınıza ne kadar büyük olduğunuzu kanıtlayacağını umduğunuz bu büyüklerin dünyasına ait bilgiyi satarsınız. An itibariyle devreye girecek kollektif beyin fırtınaları sayesinde ulaşacağınız sonuçlar çocuk aklıyla akıl erdiremeyeceğine yönelik yetişkinlerin iddialarını bir kez daha geride bırakacaktır.

Hiç "devletin şefkat eli"ne tanık olmamış bir sömürge toplumu çocuğunun bile hızla kavrayabileceği bu gerçekliği daha yakından tanımak şerefine nail olan bir çocuk peki ne hissedecektir? Karanlık gecelerde basılan evlerdeki yarım kalan çocuk rüyalarına karabasan içeriğinde geri dönecek olan sirenler ya da sindirilmiş insanlar yığınının ortasında devletin demirden bir simgesi olarak panzerin bir çocuğu etkilememesi mümkün müdür? Belki Gargamel bu kadarcık korkutmayla yetinirdi ama sömürgeci bu kötü hatıraların niteliğini ve niceliğini o kadar yükseltti ki Kürd çocuklarına oyun arkadaşlarının ölümlerine tanıklık etmelerini sağlayacak, oyun sahalarını ölüm tarlalarına dönüştürecek kadar kötüleşmeyi tercih etti. Panzer tarafından küçük kırmızı bisikletinin çiğnenmesi ile içine doğduğu evin yakılması arasında bir tercih yapması beklenen Kürd çocuğu yanlışlıkla kutusunun açılmasını isteyecek olursa Pandora'nın kutusundan belki de bir yakınının öldürülmesine tanıklık yapması çıkacak kadar kötü, habis. Ve ama şeytanın bile aklına gelmeyecek olanı Leviathan sıradanlaştırdı: Kürd çocukları bizzat kendi yaşıtlarının, oyun arkadaşlarının ölümlerine tanık olmaya başladı.

Çocuk bilinçlerinde hep taze kalacak, canlı anılarla tüm oyunları ve neşeli günleri bir kâbusa dönüştürecek yüzlerce ölüme sahne olan bu sürecin münferit olduğuna inanmak isteyecek kadar naif değilsin sanırım. Binlerin; çocuk acil servislerinden girişleri yapılıp da protez kollara, bacaklara, körlüğe vd. mahkum şekilde taburcu edildiği bir Disneyland yok çünkü.

Çocuk masumiyetinin korunması sömürgecinin insafına kalmışsa bunu bozması için çok da beklemeye gerek yok. Önce figüran olarak girdiler haber gündemlerine; ama "yasadışı gösteri yapan grupların kendilerine siper ettiği çocuklar" rolünden "güvenlik güçlerine saldıran provokatörler" seviyesine çok çabuk yükseldiler. Taammüden Kürd çocuklarını katletmeye doyamayan sömürgeci çocukların orantısız şiddeti karşısında onları kalın yasa kitaplarının içinde boğazlamaya çalışır. Hâkim ulusun tüm duyarsızlığında, bazen aniden ortaya çıkınca gözleri yaşartan o sahte insancıllığının anıtsal ve kitlesel sessizliğinde çocukları kriminalize eder.

Çocuğun zaman kavrayışındaki tüm sınırlılığa rağmen 365 gün donuk ile korkutucu arasında bakan polis suratlarının bir günlüğüne harika işgalci halkla ilişkiler kampanyasının reklam yüzü olarak aniden sevimli bir hal alması da, dağıtmaya başladıkları şekerler de ancak tv haberlerini izleyen hâkim ulusun yetişkinleri için kandırıcı olabilir. Her gün kaçan "topu kesmekle" tehdit eden öfkeli erişkinin bir bayram sabahıyla sınırlı dostluğunu unutmayan çocuğun her gün "topunu kesmek"le tehdit edercesine bakan üniformalıların aynı üniformalar üstlerindeyken ve kocaman postallarıyla küçük ayaklara basıp basmadığını önemsemeden yaptığı kıvrak olmayan çalımları da anımsamaması imkansızdır.

Paranın, deri renginin, dilin, cinsiyetin vd. yanı sıra yaşın da bir tahakküm/leşme odağına dönüştüğü yeryüzünde "kanun ve düzen"e karşı girişilen küçük meydan muharebeleri çocukların yalnızca polislere değil ve aynı zamanda kendi ebeveynlerine, öğretmenlerine, tüm bir büyükler dünyasına karşı kazandığı kocaman zaferlere dönüşüyor. Sömürgeci tv haberleri aracılığıyla çöken gerontokrasi kalesinin çaresizliğinin imdadına yetişen ve bir yandan da oradan kendine bir müttefikler arıyor: Favori

görüntüleri eylem alanında annesi tarafından fark edilip bağırış çağırışla arkadaşlarından koparılan en sonunda da hazır kıta güvenlik güçlerinin huzurunda ve onlara selam verircesine sert bir tokatla biten o eski öğüt farklı bir ambalajla kullanıma sunuluyor "oğlunu/kızını dövmeyen dizini döver"

Alınlarında "Kürd" yazması sömürgeci yargıç tarafından boynuna yaftanın hızla iliştirilmesi için yeterlidir. Zindanlara giderken her biri bir diğerinden daha güçlü ve vakur görünmeye çalışan 2281 adsız çocukla sınırlı değil sömürgecinin pis dokunuşları. Ve ama Pozantı M Tipi Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda bedenine tecavüz edilen çocuk ile ruhuna her gün ve defalarca tecavüz edilen q w x Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'na hapsedilmiş yaşıtı arasında bir kıyaslama yapılabilir mi?

Sahi bu çocuk neden "Atatürk'ün Türk çocuklarına armağan ettiği bu bayram" sabahında başkalarının yücegönüllü atasının büstüne tükürmektedir? Bu soruyu soran öğretmenin şaşkınlığının aksine sen yanıtını biliyorsun çünkü içine doğdun, büyüdün ve ama şimdi kardeşlerin ve kızkardeşlerin aynı torna tezgâhından geçiyorlar. "Sineklerin Tanrısı"nda betimlenen çocuklar gibi uzakta bir adada değil ama bir şehirde ya da adı yasak bir ülkede mahsur kalmış durumdalar. Karşılarında ise her şeyi yutan, çiğneyen ve sindiren bir sistem olduğunu kendi kendilerine öğreniyorlar. Savanlardaki etobur ve avcı büyük kedilerin yavrularının gelecekteki hayatta kalma stratejilerinin temelinde oyun olduğu anlatılır ya hani; Kürdistan'daki çocukların durumunda ise yaşamda kalmak için tatbik ettikleri şey oyunlaşıyor; oyun ve mücadele iç içe geçiyor.

"Aslında biz Kürdler dünyaya geldiğimizde yetişkin sınıfına giriyoruz." Bu cümle bana ait değil, Behmen Qubadî söylemişti. Ama ne kadar basitleştirmekten ya da acı çığlıklardan kaçınmak istesem de kaçamadığımız gerçekliğimiz bu. Dolayısıyla bir sürü travmaların toplamı çocukluk hatıralarımız en uzağa atılan, ket vurulmak istenen, kaçılmaya çalışılandan ibaret. Çünkü ülkesi işgal edilmiş bir toplumun çocuklarının da masumiyetlerini kirletiyor sömürgeci. Ve doğrusu o ya "Gel ve Gör"ün "düşük yoğunluklu" yaşandığı bir ülkede küçücük çocukların "boylarına bakmaksızın" diklenişleri ve tecenin kötülükler kutusunu kapatmaya çalışmaları da belki bu yüzden.

www.ersivakurdistan.com

Ronî Battî

Hem Kürt hem çocuk

Spizello

Fazlaca acı gerçek yazılabilir, çıkarımlar ve çözümlemeler yapılabilir bu başlığın altında. Şiirsel, romantik, mitolojik olan her neyimiz varsa yazılabilir. Çok da güzel retorik yapılabilir. Bunların hepsi yapılmıştır da nitekim, şüphe yok...

Bu başlığın altında siyasi çözümlemeler yapılmıştır, mitolojik söylemler geliştirilmiştir. Dicle denmiştir, Fırat denmiştir, Kawa'nın torunları denmiştir, medeniyetin beşiğinde doğan çocuklar denmiştir. O çocukların ışıldayan gözlerinden bahsedilmiştir. Sonra o gözlerde neler neler aranmıştır. Çocukların gururundan, umudundan, cesaretinden bahsedilmiştir. Oynadıkları oyunlar yüceltilmiştir, yedikleri salçalı ekmeklere ne şiirsel anlamlar yüklenmiştir. Daha hatırlamadığım, bilmediğim birçok şey yazılmıştır bu başlığın altında...

Ne Kawa'dan, medeniyetten ne şiirden, siyasetten ne de mitolojiden haberimiz olduğu o günleri biz Kürtler, birbirimize anlatırken böyle bir dil kullanabiliriz. Ne kadar samimi olur değil mi? He, tabii..

Herkes kendi çocukluğunu irdeleyerek bir şeyler söyler, yazar, çizer.. Ben de öyle yapacağım. Bu başlığın altında kendi çocukluğumdan yola çıkacağım. Ama peşin söyleyeyim benim hâlâ mitolojik şeylerden haberim yok..

Küçüktüm, hatırlamıyorum; ama göç ettiğimiz Antlaya'dan, memleketimiz olan Batman'a döndüğümüzde 2 yaşındaymışım. Hatırladığım günler Batman'ın Karşıyaka mahallesinde başlar, çayın dibinde bir evde. O Çayı bilen bilir ve yine bilen bilir o yıllarda Karşıyaka mahallesinde neler olduğunu.

Ben bilmiyordum, anlamıyordum; sadece yaşıyordum ve çok sonradan öğrendim. O evdeki dönemden tek tük hatırladığım şeyler: babamın bıyıklarını kesip gelmesi ve ailecek ona gülmemiz; görüp, korkup, bağırdığım bir böcek ve bu nedenle yediğim terlik (babam o terliği korkak bir insan olmamayım diye vurduğunu söylemişti), Kur'an kursuna giden abimi köşeye çekip konuşan adam ve babamın bunu görmesiyle onu kurstan alması olayı...

Bir sene geçmemişti ki taşındık, çayın diğer tarafında bir eve. Arap komşularımızın olduğu çıkmaz bir sokaktaydı evimiz. O çıkmaz sokak yıllar geçtikçe çıkmaza giren çocukluğumun geçtiği yerdi de aynı zamanda. Arap komşu çocuklarıyla çaya inip, içinde oynayabilecek yaşa gelmiştim. Çay dediğim: çöplük, oyun dediğim: kurbağa öldürmek. komşularımızın çocuklarıyla oyunlar oynayarak geçen o günlerde korkak olmaya başlamıştım ve bunun komşularımızın arap olmasıyla bir ilgisi yoktu tabii ki de..

Korkuyordum hep, cinlerden perilerden, böceklerden, köpeklerden... Bir sürü şeyden korkuyordum, özellikle de evde camlara yakın oturmaktan. 'Camlar', Korkularımın başladığı yer.

Sonradan anladım sebebini. O yıllarda haberlerde bazı görüntüler yayınlanmıştı. Hizbullah diye

bir şey ile ilgili. İlk kez duyuyordum. Her akşam onlar vardı. Kötü şeyler yaptıkları söyleniyordu. 'Kimdir bunlar, ne istiyorlar ki?' gibi sorular sormuyordum tabii, küçüktüm çünkü.

Korkuyordum sadece. Babamdan yediğim o terlik işe yaramamıştı, korkak olmuştum. Çarşaf giymiş silahlı erkeklerin etrafa ateş açtığını duyan her çocuk gibi ben de kokuyordum. 'Ya bizim eve de ateş edelerse' diye düşünüp, cam kenarına oturamadığım ve bunu kimselere söyleyemediğim günler geçiriyorken, çok sevdiğim bir akrabamın (çünkü çocuktum ve o bize her geldiğinde bana birşeyler getiriyordu) Hizbullah tarafından vurulduğu gün gelmişti.

Geceyi o ölmesin diye dua ederek geçirmiştim, hiç unutmam; ama ölmüştü... Bu olaydan sonra daha da korkmuştum ama bir şey değişmişti: artık nefret de ediyordum. Ne olduğunu bilmediğim Hizbullah'a karşı kin beslemiştim. Ciwan haco'nun da dediği gibi 'kinim, içimdeki korkudan geliyordu'.

Korkum ve kinim birbirine iyice alışmışken okula başlamıştım. TPAO içindeki bir okula gidiyordum, çoğu orada çalışanların çocuklarıydı. Türkçe konuşmayı bilmem dışında bir ortak noktam yoktu onlarla. Böylece korkak ve kindar kişiliğim yeni kazanımlar elde etmişti: eziklik ve içine kapanıklık. O yaştaki çoğu Kürt çocuğunun hislerine ortak olmuştum böylece.

Birkaç yıl geçmişti. Bir akşam televizyonda bir haber çıktı, Hizbullah'ı bitiren operasyon diye. Liderleri öldürülmüştü. Her şey bitti artık deniyordu. Sevinmiştim, hem de çok. Artık korkmam gerekmiyordu.

Sorunu çözen Polis deniyordu ve ben polise minnettardım. Aman Allah'ım ne kadar da yüce bir devletimiz vardı. Polissever olmustum, onlar iyiydi süperdiler, kahramandılar, sıfatlar yetmezdi onları övmeye.

Benim benimsediğim ve okulun da fazlaca empoze ettiği devlet iyidir, süperdir fikriyle geçmeye başlamıştı günlerim. Tam da o günlerde babam şehir dışına çalışmaya gitmişti. O dönemdeki birçok Kürt baba gibi. Babam şehir dışındayken, bir akşam bir akrabamız geldi ve evdeki bütün Kürtçe kasetleri vb ne varsa sobaya attı. Niye bunu yaptığını anlamamıştım, sonradan öğrendim onu da.

Ertesi sabah uyandığımda, yatakta yatan biri ve başında onlarca kişi gördüm. 'Kimdi, ne olmuştu' söylemedi kimse. Okula gittim. Döndüğümde baban inşaattan düşmüş dediler, yataktaki oymuş. Her yanı yara bere içindeydi ve bu onun 3 aylık yatalak döneminin ilk günüydü. Her gün ziyarete gelenler oluyordu.

Babam olayı anlatıyordu onlara. Dinliyordum hep, ama hiç inşaat geçmiyordu anlattıklarında. Dinledikçe ne olduğunu anlamaya başlamıştım. İşkence etmişlerdi. Ayrıntıları dinliyordum ve inanmıyordum.

Polis niye böyle bir şey yapmıştı ki, iyiydi onlar diyordum. Dinledikçe, İşkence'nin sebebini bilmeden nefret ettim polislerden de devletten de. Bir romanda da geçtiği gibi 'işte o an ben büyümüştüm'.

Değişmiştim. Birçok şey gibi sonradan öğrendim ki işkencenin sebebi babamın şehir dışında calışan sakallı bir Batmanlı oluşuymuş. Yüce polisimiz onu Hizbullah mensubu sanmış.

Çocukluğumla ilgili veya Kürt' ün çocukluğuyla ilgili yazılabilecek çok şey vardı ama ben, batmanlılar başta olmak üzere dönemin bütün kürt çocukları üzerinde büyük bir travmatik etki yaratan bir gerçek ile ilgili yazarak, devletin "korkak ve minnettar Kürt -onların deyimiyle iyi Kürt- oluşturma" yöntemlerinden sadece birini göstermek istedim.

Bu yöntemler büyüğümüz olan Kürtlerin çocukluğunda da vardı, bizden küçük Kürtlerin çocukluğunda da var. Başkacaydı belki ve şimdi de başka. Ama artık bombalayıp, para yardımı yapan devlete minnet etmeyecek kadar farkında Kürtleriz biz, gördük bunu hep beraber zaten.

Son olarak; Kürt'ün çocukluğu zordur. Kürt'e hiç hakketmedeği şeyler yaşatır. Kimi büyür değişir olur metiner; kimi parayı bulur, olur 'ma gerek var' insanı; kimi gider, gelir, büyür ve olur yurtsever.

Sonra kimin kim olacağına karar verme yetkisini kendinde gören yüce mi yüce devletimiz kimine der 'iyi Kürt', kimine der 'kürt kökenli vatandaşlarımız', kimine de der terörist. Bizim için en iyisini yaparak, seçimi bize bırakmaz devletimiz.

Sağolsun, varolsun.

www.arsivakademi.org

Kaçınılmaz nedensellik: İşgalden isyana

Zenmerd

Çocuk, insan mıdır? Sözgelimi, bir insan resmi çizin desem, hanginiz bir çocuğu resmeder ki. İnsan resminde çocuğun yeri yok mudur acaba? Bizim çocuğa yüklediğimiz anlamlar, çocuğu anlatan tüm o komplike insan nitelemelerinin sadece bir kısmını kapsar çünkü; el değmemiş olduğunu tahayyül ettiğimiz, kendi varlığımızı çocuğun anlamında temize çektiğimiz, insana ait bütün kusurların sevimlileştiği bir çocuk tanımı. Ve bu tanım, bilincimizde çok güçlü bir çocuk imgesi yaratır; çocuğun hayatından önce, çocuğun masumiyetini imleyen bir imge. İnsanın hayatı, çocuğun ise masumiyeti vardır.

Masumiyeti çocukta aramak saçmadır halbuki, zira ne yaptığının tam olarak farkında olmayan bir insanda masumiyet aranmaz. Ve çocuğun tüm varlığını masumiyetle fetişleştirmek, biz olgunların kendi kirlenmişliğimizin itirafıdır. Tüm yüzleşmeyi fetiş üzerinden kurmak vicdanı rahatlatmaktır bir bakıma. Halbuki şunun ayırtına varmak gerekir; tehlikede olan çocuğun masumiyeti değil, hayatıdır.

Kürd çocukları da tam da burada, masumiyet üzerinden değil; hayatlarının her an ellerinden alınma gerçeğiyle bir anlatı kazanır. Bu anlatı çok çetrefillidir. Kürd çocukları söz konusu olduğunda, o çocukların hayatlarını acıyı estetize etmeden anlatmak zordur tabii ki. Her kürdün, kendi özgeçmişinde çocukluğuna dair kırıntıları dile gelirken, çok uzak bir zamanda yaşanmış bir kabusun sesine dönüşür; Kürdler çocukluğunu, binlerce defa "çocuk masumiyetini" kaybetmek zorunda olduğu anlarla hatırlar.

Ve bu gerçektir de: daha adalet kavramını anlamadan, aile bireylerinin bir gece ansızın götürülmesi ya da öldürülmesi, daha silah nedir bilmeden tarladan oyun oynarken arkadaşının mayına basıp

havaya uçması ya da silah sesiyle doğması, "evim" denilen yerden göç ettirilerek binlerce çocuğun kendi içlerindeki bütün ilişkilerden koparılması... vs. Bütün bunlar -aslında ne mutludur ki-; masumiyet üzerinden kurulan o ahlakçı siyasi duruşun aslında hiçbir adalet sisteminde karşılığı olmadığının farkına varılmasına ve kürd çocuğunun kendi hayatını "masumiyetini yitirmişler ordusu" olarak adlandırmasına değil; sömürge bir ülkenin insanı olarak, sömürgeci tarafından hayatlarının her an alınması tehlikesiyle karşı karşıya olduğu bilinciyle yaşamasına sebep olur. Ve bu bilinç, Kürdün çocukluğuna dair anlatılan bütün hikayeleri, nesneleşmiş acıların menkıbesi olmaktan çıkarır, sömürge bir ülkede insan/çocuk olmanın içeriğine dönüştürür.

Kürd, kendi çocukluğunu anlatırken utanmasına gerek yoktur en nihayetinde. Çünkü, artık anlatılan bir halkın kendi ülkesinde büyümesine izin verilmemesi değil, bizim algımızda insan eşittir olgunluk kavramına çizik atmaktır. Kürd çocuğu Kürdistan' da insandır, çocuk değil. Ve kaybettiği masumiyeti değil, hayatıdır.

"Neden arkadaşımı/annemi/babamı öldürdüler?" sorusuyla yaşayıp duran ve sömürgecinin lütfuyla öldürülmeyen ama ıslah eğitiminden geçen kürd çocuğu, iyi-kötü karşıtlığını, yaşıtları fakat kürd olmayan çocukların algıladığı yerden çok farklı bir yerde algılar. Kürd olmanın ontolojik bir kötü olma biçimine dair bilgi bombardımanın gölgesinde, kendi varlığını ve hayata anlam yüklerken iyi-kötü karşıtlığını da varolduğu/var eden alandan(aileden, dilinden, kültüründen..vs) aldığı bilgilerle kurmaya çalışır kendini büyük bir çıkmazın içinde bulur. Ve işte burada insanın gelişiminin bir güzelliği devreye girer.

Çocuk, önce toplumsal bir varlık olduğu bilincine vardığının önkabulüyle, Kürd çocuğu da toplum içindeki varlığını kendini dışlayan sömürgeci ülkenin okullarında ya da alanlarında kurmaz; aidiyet hissetiği ailesinin, arkadaşlarının, kültürünün merkezinde kurar. Çocuk toplumsal varlık bilincine eriştiği an, sırada bireysel varlık bilinci vardır. Ve bireysel bilinç, toplumsal bilinçle şekillenir. Artık iyi-kötü karşıtlığını yaşam hakkının gaspından referansla, kürd olmakla ilişkilendiren Kürd çocuğu, bireysel varlığını da türk varlığına armağan edemez. İçinde bulunduğu sömürge toplumun, sömürülen Kürd bireyidir artık.

Ve fakat Kürd çocuğu hakkında çizilen bu portrenin dışında kalanları da bir zemine oturtmak gerekir. Sömürge bir ülkede sömürülen insan olduğunun bilincine erişmenin, tabii ki de çocukluğunu Kürdistan' da geçirmekle sıkı bir bağı vardır. Toplumsal ve de bireysel varlık bilincini Kürdistan dışında kurmuş hemen hemen her Kürd çocuğunun yaşadığı, gayet anlaşılır bir temel sıkıntı şudur: kendi topraklarında özgürce yaşamak varken; dizayn edilmiş bir mutluluğa adapte olarak, modernitenin çekiciliğinde sömürgecinin kıskacında kalmak, o kıskaçta ulusal bilincin atlaması gereken eşiği bir türlü atlayamamak.

Bu sıkıntının, gündelik hayat ve siyasi zeminde söz üretirken ne kadar bağlayıcı olduğu malum. Bahsettiğim inanç eksikliği ya da steril bir alanda hayat sürme isteği de değil. Acısını, zehir gibi yaşamını, çocuklarını, annelerini, babalarını bildiği kendi ülkesi Kürdistan' ın kurtuluş yolunu sömürge-sömürgeci zeminine oturmaya izin vermeyen, artık pek bir anlamı kalmayan barış söylemine gitgide bulaşmasına sebep olan, -nasıl çocuk masumiyete bulanıyorsa- savaşı da vicdana bulayan ve dolayısıyla kurtuluş yolunu düşmanın vicdanında aranmasına sebep olan bir sıkıntı. Savaşın gerektirdiğini yapan düşmana karşı bireysel hayatı saran eylemsizlikle lanetlenmiş ve özgürlüğün kendiliğinden geleceğine dair bir inançla, ülkesine çok uzak bir zamanda gerçekleşecek bir hayalmiş gibi baktıran bir sıkıntı. Sıkıntının çözümü basit ama zor; sömürge bir ülkenin vatandaşı olduğunun bilince varmak ve ulusal kurtuluşun tek yol olduğunu görmek. Bir eşik ötesi kendi topraklarına dönmek belki de. Hayatım dediği bütün gündelik pratiklerini, ilişkilerini, yaşam alanını feshetmek; uzak ama umut edilmesi gereken. Kürdistan dışında çocuk olmanın da acısı bu.

Ortak bir acı, her Kürd çocuğunun kendi hayatının süzgecinden geçip benzer anlara tekabül ediyor nihayetinde. Ülkesinde özgür biri olarak yaşayamamanın zulmüyle büyüyüp, özgürleşmek için ülkesinin özgürlüğüne doğru bir adım daha atıyor yıllar geçtikçe. Derdimiz masumiyetse, ne mutlu ki masumiyetlerini çoktan yitirdiler o çocuklar. Daha doğrusu, masumiyetlerini sınayacağımız bir zemin yokken, işgalci geldi ve çocukların o olmayan masumiyetlerini de aldı.

Dolayısıyla artık her Kürd çocuğunu/insanının masumiyet karinesi diye bir şeyi de kalmadı. Tabula rasa bir adalet tahtası var ortada, işgalciye karşı atılan her taşta o adalet tahtasına yeni bir hak daha yazılıyor ve o atılan taşın açıklamasını yapmak da lüzumsuzlaştı. Kürd çocuğunun gündelik ve siyasi alanda ürettiği her sözü ve eylemi, işgalcinin ya da bizim lügatımızda suça mı yoksa ödüle mi tekabül ediyor diye de sağlamasını yapmaya gerek yok. Farkında değiliz ama maddenin doğası işliyor çünkü. Kürd çocuklarının hayatlarına kabus gibi çöken sömürgeciye, yine kürd çocukları büyüyerek hesap soruyor: İşgalci, işgalinin bedeli olan kürd çocuklarının isyanına daha ne kadar dayanacak?

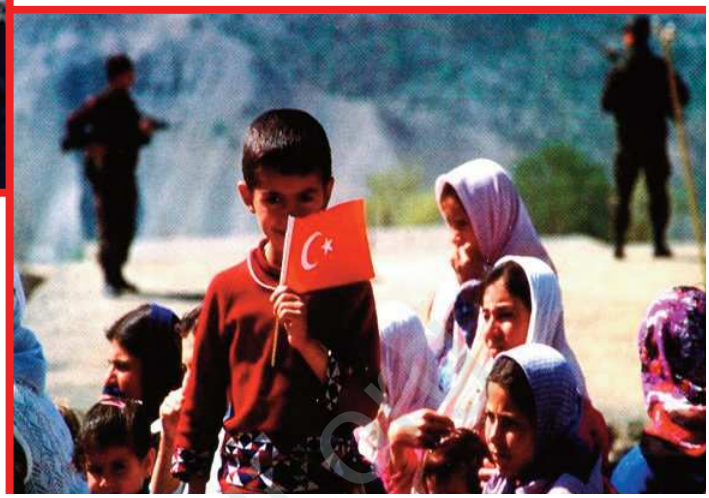

J. ya da bir çocukluk hatırası

Kendal J.

Ben doğduktan iki yıl sonra, kardeşim doğmadan da altı ay önce babam kansere yenik düşmüş. PKK'nin, halka karşı "köyünüzü devlete karşı koruyun," çağrılarında bulunduğu yıllarda babam, Kürdistan'a sınırlarla bölünmesiyle, Suriye kısmında kalan halamı geri getirme umuduyla evde küçük bir cephanelik oluşturmuş. Babamla ilgili tek hatıram da o öldükten 4 yıl sonra bu cephaneliğin ortaya çıkmasıdır. O yıllarda henüz kadınlara dokunulmadığı için anneme bir şey olmadı fakat en büyük ağabeyim, 13-14 yaşlarında olmalıydı, günlerce okul olan binada alıkonulmuştu ve çok kızan karakol komutanı onu tanınmaz hale getirmişti.

Okulla o yıllarda tanıştık. Birbirine yakın iki köyün ortasına yapılmış iki katlı bu bina çocukluğumun en büyük korkusuydu. Öğretmenin olmaması sebebiyle midir bilinmez gündüzleri karakol olarak kullanılıyordu. Herkes orada işkence yapıldığını bilirdi. Tek iyi yanı oraya götürülenler geri dönerdi ama ana karakol binasına götürülenlerin dönmesi mucizeydi. Çocuk aklıyla ilk olarak canavarları ya da masal kahramanlarını değil, okulda işkence yapıldığını öğrenmiştik. Öte tarafta bizi koruduklarını bildiğimiz hayalet gibi insanlar vardı: Hevaller. Evde büyük erkek olmadığı için bizim eve gelmezlerdi fakat dayımlara geldikleri gece onları görmeye giderdik. Bir de onları köy meydanında ölü olarak görmüştüm. Emin olun Yılmaz Güney'in filminde gördüğünüz o sahneyi bütün Kürdistanlı çocuklar görmüştür.

Bir gün askerler bütün halkı meydana toplayıp konuşma yaptılar sonra erkekleri alıp karakola (okula) götürdüler. Bilmiyorum ne kadar zaman geçti ama çok uzun gelmişti hepimize. Annem ve diğer tüm kadınlar sürekli ağıt yakıyor, "Allah'ım hiç susmayacaklar," diyorsun, oyun bile oynayamıyorsun bu yüzden de büyüklere kızıyorsun çocuk halinle.

Sonra çoğu tanınmaz halde geri geldiler. Annem o gün karar verdi şehre taşınacaktık. Sonradan öğrendim koruculuk sistemi gelmiş, köylüyü ikna etmek için misafir edilmişler. Annem ve dayım iki katlı bir ev buldular merkezde, bir an önce taşınacaktık. Biz bu telaşın içindeyken ve şehirli olma sevincini yaşıyorken köy karar aldı. Köyümüz korucu olmayacaktı. Pek hayvan yoktu, olanlar satıldı. Tapusuz tarla ve ev satılacakken askerler geldi ve bütün ahırları içlerinde hayvanlarla birlikte yaktılar. Ben o gün anladım ki hayvanlar yanarken insan gibi çığlık atıyorlar. O günden sonra bir daha ne o yanık

et kokusu ne de üniformalı domuz kokusu hiç gitmedi burnumdan.

Gelecek sefere evler içindeki insanlarla yakılacaktı, bir an önce köy boşaltılmalıydı. Gökyüzünü göremediğim köyde bir kaç gün içerisinde tek ağaç da kalmamıştı, hepsi yakılmıştı.

Korkuyla, alelacele, üç dayım, anneannem ve biz kaçarak şehre taşındık. Beş aile iki katlı evde kalmaya başladık. Dayımlar evli oldukları için ev kısa bir sürede dar gelmeye başlamıştı, üstelik nüfus da gittikçe artıyordu. Çareyi iki ablamı evlendirmekte buldular. Büyük ablam halamın oğluyla ufak olanı da amcaoğluyla evlendirildi. Baba tarafına kayma olmasın diye de iki ağabeyimle dayılarımın kızlarını sözlendirdiler. Fakat ev hâlâ dar geliyordu.

Nihayetinde annem yukarı çağrıldı; "Çocukların çok gürültü yapıyor üstelik köy yerinde kolaydı fakat şehirde geçim derdimiz var, kendi çocuklarımıza bile bakamıyoruz, oğulların da eli ekmek tutacak yaşa geldiler," kısacası "git kendine bir ev bul" denildi.

O zamanlar ben 7 yaşındayım, en büyük ağabeyim de 17 yaşında. Annem babamın ona aldığı altınları satıp biraz da borçlanarak bir ev satın aldı. Yeni evimiz bir oda ve salondan ibaretti. Arka kısmında küçük bir avlu ve mutfak vardı. Evin damı kalaslarla kapatılmış çok eski, hatta harabe denilecek durumdaydı. Kışın odaya yağmur damlamasın diye tavan boydan boya naylon kaplanır, kapıya yakın kısımda bir delik açılır, altına kova konurdu. Köydeki tek iki katlı evden bu eve gelmiştik bir sene içinde, üstelik artık sahipsizdik de.

Büyük ağabeyimin kazandığı para geçim için yetmediğinden diğer ağabeyim de yatılı okulu bırakıp çalışmaya başlamıştı. Benim içinse her şey güzelleşmeye başlamıştı. Eski mahallemizde herkes Arap'tı ve mahallede bilmediğim bir dilde (Arapça) konuşuyorlardı fakat şimdiki mahallede Kürtler çoğunluktaydı herkes Kürtçe konuşuyordu. Üstelik artık dayı korkusu yoktu üzerimizde, nereden baksan özgürdük, ha tabi kimsesizdik de. Şehirde bir yıla yakın zamandır bulunuyorduk fakat henüz Türkçeyle karşılaşmamıştık.

Okumamız gerektiğini söyleyen eniştem beni ve ikiz kardeşimi okula yazdırmıştı. Yaşıtlarımdan doğal olarak daha geç başlamıştım ama okulda gördüm ki sınıfın büyük bölümü köyde ilkokul beşinci sınıfa kadar okumuş, diploma olmadığı için tekrar birinci sınıfa atılmışlardı. Neyse okul açıldı, en güzel pantolonu giyip üstüne de az kullanılmış biraz da bana büyük gelen siyah önlüğümü giyerek okula gittim.

Okuldaki ilk günümü asla unutamam çünkü siyah önlük o sene kalkmış mavi önlük getirilmişti. Arada birkaç kişi siyah önlükle garip bir şekilde duruyorduk haliyle en arkaya atıldık. Çocukların acımasız alaylarında daha kötüsü olamaz diye düşünürken hiç bilmediğim bir dilde üstelik seri bir şekilde konuşan öğretmen sınıfa geldi. Ön sıradakilerle konuşa konuşa arkalara gelirken kaçmak istediğimi hatırlıyorum. Öğretmene ne diyecektim ki ben üstelik ne dediğini de anlamıyorsun sudan çıkmış balık gibisin işte ölsen daha iyi. Tek kelime Türkçe bilmiyorum öğretmen Arapça konuşsa anlayıp Kürtçe cevap verebilirim. Düşündüğüm tek şey sıra bana gelince öğretmenin Kürtçe ya da Arapça konuşması. Üstelik üzerimde siyah önlük var arada sırıtıyorum mutlaka ilk bana gelecek biliyorum. Sınıfta Türkçe bilmeyen tek öğrenci ben değilim fakat adını bilmeyen tek öğrenci bendim. Okulun ilk günü adımın bildiğimden daha farklı olduğunu öğrendim üstelik soyadım da vardı onu da ilk kez duyuyordum.

Öğretmenim Kürt'tü hatta akrabaydık. O ilk gün Kürtçe konuştu benimle adımı öğretti. O günden sonra bizimle asla Kürtçe konuşmadı. Sadece Türkçe anlatırdı bilmeyenleri de arka sıraya atardı. Türkçe bilenler bizim için çok üstün insanlardı ve özenmeye başlamıştık Türkçe duyduğumuz kelimeleri ezberleyip birbirimize hava atıyorduk. İlk dönem sadece taklit etmeyi öğrendim, okunuşlarını bilmediğim harfleri, tahtada görüp aynısını yazıyordum. İkinci dönem başlayınca öğretmen ayağa kaldırıp Türkçe sorular sormaya başlamıştı. Soruları cevaplayamayanlar tokat yiyordu. Ağzınızdan Kürtçe kelime kaçarsa beş parmağınızı birleştirip cetvelle vuruyordu. Kaç kelime kaçtıysa ağzınızdan, elinize o kadar cetvel yiyeceksiniz demekti.

Sonradan öğretmenin attığı dayaklarda kişi ayrımı yaptığını da fark ettik. Ailesi okula gelen iyi giyimliler dayak yemiyordu, sıra dayağında bile onları pas geçiyordu öğretmen. Sanırım ilk öğretmenimden sonra da onun çok sevdiği Atatürk'ten nefret ettim. Bu şiddeti evde anlatmanın hiçbir yolu yoktu. Öğretmen devlet demekti, devletin sizi yola getirmek için dövmesi kadar doğal bir şey yoktu. Etimiz de kemiğimiz de o adama aitti. Hem yediğim dayaklara direnç gösterememem hem de eve gelen siyah beyaz televizyonu anlama çabam sayesinde Türkçeyi söktüğümü söyleyebilirim. Üstelik gördüğüm ilk Türk kızına âşık olmuştum. Onun beni beğenmesi önemliydi bu yüzden Türkçe çok değerliydi. Ağabeyim de askerdeydi ona mektup yazmak gerekliydi, velhasıl bir şekilde Türkçe'yi söktük.

Sonrasında da okulda başarılı olmaya başlamıştım. Fakat öğretmenlerin anlamsız tanışma merasimleri beni çok kötü etkiliyordu. Bir öğretmen "Hadi çocuklar tanıtın kendinizi," diyecek diye ödüm kopuyordu. Basitti aslında; adını, soyadını, köyünü söylüyordun, bir de babanın mesleğini. Benim babam ölmüştü ve öğretmenler bunu çok kötü kullanıyorlardı. "Babam vefat etmiş," dediğimde arka-

sından hemen dünyanın en acımasız sorusu geliyordu: "Nasıl geçiniyorsunuz?" Sefaletimi bilmelerini istemiyordum, utanıyordum. Babamın ölü olmasından da utanıyordum.

Babamın yokluğunu pek hissettirmeyen annem alışveriş yaparken pazarlık için beni kullanırdı. "Babası ölmüş," derdi satıcı fiyatı biraz daha kırsın diye beni kırardı, hiç de bilmezdi. Çocukluğumda alışveriş eğlenceli değildi, nefret ediyordum, resmen benim için işkenceydi. Lastik ve seneye de giymem için bir numara büyük ayakkabı alırdı. O ayakkabıdan o kadar nefret ediyordum ki hiç biri ertesi seneyi görmezdi, ben de ayağımdan düşmeyen ayakkabı görmezdim. Eğer ayakkabı ayağımdan düşmezse bütün koşuları ben kazanacaktım, öyle de emindim.

Annemin beni utandırdığı tek yer alışveriş değildi. Türkçe bilmemesi, giyiminin modern olmaması, köylü olması, cahil olması da beni çok utandırırdı. Asla okula gelmemeliydi, kimse annem olduğunu bilmemeliydi. Türk çocukların anneleri öğretmen gibi giyiniyor, okula gelince saygıyla karşılanıyorlardı. Benim annem gelirse, fakir olduğumuzu söyleyecekti öğretmene, herkesin içinde rezil edecekti beni. Diğer çocukların annelerini kendi annemiz diye hayal ediyorduk çünkü başka hayalimiz kalmamıştı. Onların olan güzeldi, bizim olan ise tıpkı bizim gibi çirkindi.

Büyük ağabeyim askerdeydi, diğeri ise siyasi olaylarla anılmaya ve annemi korkutmaya başlamıştı. 1992 Newroz'uydu sanırım, meydanda ateş yakıldığını, polis gelip söndürdüğünü hatırlıyorum. Ağabeyim eve çok geç gelmiş, annem de saatlerce ağlamıştı. Ve o gece 4:00 gibi evi bastılar. Maskeli ve silahlı adamlar ağabeyimi tuttular, bizi de sıraya geçirdiler. Sobanın bacasının içine kadar baktılar ve bir şey bulamayınca da silahlarının dipçikleriyle duvarları delmeye başladılar. Yorganları yatakları yastıkları açtılar. Sonra fotoğrafları önümüze koyup fotoğraflardakilerin isimlerini sordular bize, "kimdir nerededir" vb sorular. Ve ağabeyimi alıp gittiler. Ü ay boyunca tutuklandığını sakladık, çünkü korkuyoruz hepimizi alıp götürebilirler diye. Okulda bu defa da öğretmenlerin meraklı soruları başlamıştı, köşelerde sıkıştırıp sorguya çekiyorlardı. Okuldan nefret ediyordum. Ağabeyim o gidişinde döndü fakat hiçbir zaman eskisi gibi de olmadı. Siyaset ve Kürtlük artık hayatımıza girmişti.

Amcamların kaldığı köy henüz boşaltılmamış ender köylerden biriydi. Bunun sebebi de köyün sırtını dağa vermesi ve tek girişinin de asma bir köprü olmasıydı. Asker gündüz köyü basardı fakat gece köyde kalmaya cesaret edemezdi. Okulların tatil olmasıyla köye giderdik, bütün yazı da orada geçirirdik. Devlet önce köyün arka tarafına yol yaptı ve merkezle bağlantı kurdu. -Belki de orası, Türkiye'deki iki karayoluyla şehre bağlanan tek köydür.- Sonra da tabi ki köy basıldı. Kimliğinizde doğum yeriniz başka köy ise, bu bulunduğunuz evdekilerle beraber tutuklanmanız için yeterliydi.

İki ağabeyim, amcam ve amcamın üç oğlu tutuklandı. Aylarca hiç kimseden haber alamadık, kimse cesaret edip karakola, sormaya da gidemiyordu. Aylar sonra amcamın bir oğlu cezaevine gönderilmiş, diğerleri evlere gönderilmişti. Ağabeyim ve amcamın oğlu üç ay boyunca kötürüm gibi yataktan çıkamadılar. Amcamın oğlu iyileşir iyileşmez dağa çıktı. Ağabeyimin o zaman partide il başkanlığı yapan kayınbiraderi polisler tarafından götürülmüştü. (Hâlâ bulunamadı.) Sıranın kimde olduğu belliydi, bunun üzerine ağabeyim de İstanbul'a gönderildi. İkisi de ölene kadar bir daha geri dönemediler.

Bense, erken büyümek zorunda kalmış, defalarca sisteme ait olmayı denemiş fakat her seferinde yenilgiye uğramış herhangi bir Kürt'tüm. Belki de çocukluk acılarımı ve Kürt olmayı bir kenara bırakabilseydim ve annemden utanmaya devam etseydim şimdi başarılı bir Kürt kökenli vatandaş olmayı becerebilirdim de.

Çocukluğumun ikinci evresini de anlatmayı düşünüyordum fakat henüz kendim de yüzleşemediğim için midir bilinmez, bir türlü beceremedim.

Ben küçükken her köy, hatta her Kürt devletle savaşması gerektiğini bilirdi. Kimse de "sizin devletle ne alıp veremediğiniz var, kardeşim ekmeğini kazanmaya bak," demezdi. Çünkü devlet sana yeterince zülüm ve işkence yapardı. Ve senin sadece direnme şansın vardı. Şimdilerde o günler unutulmuş, Kürt halkının milliyetçilik duygularıyla ayaklandığı algısı oluşturulmaya başlanmış. Türklerin aksine, devletin sadece Kürt olduğumuz için bize saldırdığını biz asla unutamayız.

Çocukluğumuzu çalanları ne unuturum ne de affedebilirim. Onurlu bir barış diyoruz. Mutlaka barış gelecek fakat bizden alınanlar hiç geri gelmeyecek. Bizden alınanların geri verilemeyeceğini biliyoruz fakat çocuklarımızın geleceklerini istiyoruz bunun tek yolunun da özgürlük olduğunun da farkındayız.

Türklerin sık sık "sizi anlıyoruz" demelerine de inancım yok. Çocukluk acılarını seninle birlikte yaşamamış hiç kimse de zaten seni anlayamaz. Devlet terörünü, köylerin yakılmasını, infazları, işkenceleri biz gördük. Onlar ne gördü? Terörist denilen bir halkın askerleri öldürdüğünü gördüler televizyonlarda, bebek katili sandılar bizi yıllarca. Onların ulusal bilinçli teorik yaklaşımı bizim acılarımızı anlamaya yetemez. "Kardeşiz" yalanı da bize bir şey ifade etmiyor. Otuz yıldır Kürt kardeşlerinin öldürülmesini görmeyen bir halkın otuz yıl daha bunlara göz yummayacağını da kimse garanti edemez.

www.arsivakurdi.org

Nasıl anlatsam

Bj. LALO

www.arsivakurdi.org

Her ne kadar ömrümün %90'nı şehirde geçse de ardıma dönüp baktığımda beni ben yapan her şeyimin yaşamımım %10'u olan köyden ibaret olduğunu rahatlıkla dile getirebilirim. Hep bir özlemdir benim için köy hayatı. Hep dert olmuştur yüzdelerin tam tersi olmayışı. Şehre yerleşmemizin sebebi köy meydanında Türk askerleri tarafından atılan tokatlar ya da nedenini hiçbir zaman öğrenemediğin karakol işkencelerinden sonra olmadı. Bizim köy yakılmadı da (1925'ten bu yana). Sadece ekonomik nedenler, ailenin genişlemesi ve çocukların okuyup 'adam' olsun düşüncesi ile gelinmiş(neyin adamıysa artık).

İsmimden de anlaşıldığı gibi biraz geç dile gelmişim. O günlerimi ben de hatırlıyorum iyi bir dinleyici ve gözlemci olarak. Kim bilir belki de bu ikili yaşam şeklidir buna sebep olan. Şimdi olduğu gibi halen daha pek konuşmasam da ilk dile gelişim hep sorularla olmuştur. Çoğu zaman yanıtsız bırakan ve bazen de yanıtı saatleri alan ilk ve büyük soru "çima?"dır. Bir dinleyici, gözlemci ve sorgulayan haliyle-aslında çoğunluğunun bir Kürdün yaşamından olmaması gereken ve bir Kürt olarak yaşamı engellenmiş-bir Kürdü, kendimi aktarmaya çalışacağım..

Abilerimin okulu tatil olduğunda artık ağlamaya başlardım "hadi köye gidelim" diye. Eski elbiselerime ek olarak bir tişört, bir kadife pantolon(reebok değil rebok marka) ve dağlardaki özgürlüğüm bir çift yeni kara lastikle köy minibüsünün orta kısmı(en önde yaşlı erkekler en arkada gençler) annemin yanında, kadınların olduğu kısımda yerimi alıp heyecanla minibüsün şehirden çıkmasını ve teybini çalıştırmasını bekliyordum. Yeşil, dağ, taş belirdikten sonra teyp çalmaya başlayınca, hoparlör sadece şoförün yanında yani ön tarafta olunca hemen mızmızlanmaya başlardım. En öndeki sohbeti xoş hecilerden biri "la law ew çima digîre?" derdi. Annemde o arada bana sus derdi sessiz bir şekilde. Tabikide cevap vermezdi. Heci birkaç defa daha sorusunu tekrarlayınca hemen öndeki koltukta oturan orta yaşlı amca sorardı "hela, tu çima digîrî?". Ben de öne binmek istediğimi söylerdim. Heci sorar

yine "ew ki ye?", "apo, torinê Hecî Seîd e" derdi ve hemen en önde yerimi almış olurdum. O dengbêj sesi ile yol boyunca bu dünyadan göçer giderdim. Bu anımı kirleten lekeler ise yolumuzu durmadan kesen ve kimlikleri soran, arama yapan Türk askerleriydi. Gözlerimi askerlerin gözlerine dikerdim, sert bakardım, kendi içimde en delikanlı pis bakışımı atardım. Onlar işgalci düşmandı. Köyümü işgal eden, istediği zaman köyüme gelen, istediği eve giren arayan, adamları meydana dizen yeşil elbiseli Türklerdi. Onların yanında hep "qurre" olurdum, dik yürümeye çalışırdım ses çıkarmadan.

Köye varırdık ve iner inmez akranlarımı bulurdum. Açtım, uzamış otlar arasında koşmaya ve çayırına girdiğimiz adam tarafından kovalanmaya, eşeğe ata binmeye, dağdan aşağı doğru koşmaya, gizêr, pîçok, kereg, siping, qaşim, rivês toplamaya, çatlayana kadar Kürtçe konuşmaya... hemen etrafımı saran çocuklar benden ilkin onlara biraz Türkçe konuşmamı istiyordular. Ben de aklıma gelen tüm Türkçe küfürleri öğretiyordum(niyeti küfür olmayıp askerle diyalog kurmak isteyen bir çocuk "esker! Senin *mına s*kerim" dediği bile olmuştur).

Köyde herkesin yaptığı bir iş vardı. Benim mesleğimin adı ise "zarê şîra", bêrîvanlar tarafından sağılan sütü eşeklere yükleyip mandıracılara taşıyan çocuklar. Aslında bu yaşamda anlatmak istediğim o kadar güzel ayrıntılar var ki; bunları bu yazıya sığdıramam. Maalesef "Çima?"lar daha baskın geliyor. Akşamki süt seferlerinden sonra gaz lambasının ışığında yemekler yenirdi ve daha sonra çayı, sönmüş tandıra ayaklarımızı sarkarak içerdik. Anlatılmaya başlanırdı masallar. Binlerce masal dururken "çima"lar kalmış zihnimde hep nedense. Dayak var, asker var, amcam var, dedem var bu nasıl bir masal? Ne işi var bunların masallarımda? "Zaro"lar daha yokken de aynı işkence ve zulümler varmış. Köyü asker basar; komutan en güzel bahçede oturur yemekler önüne getirilir ve o sırada da askerler evlerin altını üstüne getirmiş silah bulma bahanesi ile, erkekleri meydana toplamış, bir ikisine tokat atmıştır. Bu durum "nasıl" olur da rutine bağlanmış, köylüler yediği tokadın hesabını sormamış ve bir ere "komutanım" der olunmuştu? Aradan bir iki kişi kendini dağların bağrına bırakmıştır. "Firar" denilirmiş onlara. Kellesine altın konulmuş. Kelleleri karakollarda pazar olmuş, satılmış. Kader olmuş tüm yaşananlar. Utanırım, zoruma gider bunları yazmaktan. Düşmandan dayak yemek kimin zoruna gitmez. Belki de tek tesellimiz "Zarê Çiyê" idi. Özgür bir Kurdistan umudumdu dağlardaki taşlara basan mekaplar.

Yine sıradan bir gün, yine askerlerin cipleri uzayıp giden yollardan tozlarını kaldırarak geliyordu. Gençler köyün dışına, çalıların arasına kaçıyordu. "Çima?" dediğimde ise dayak yememek için gittiklerini söylerlerdi. Neden dayak yiyeceklerini bilmiyor sadece askerlerin dayak atma yetkilerinin olduğunu biliyorlardı. Ben çocuktum ve bundan muaftım. Hemen eve girdim büyük bir öfke ile duvarda asılı bulunan eski, pas tutmuş, işe yaramayan kırma tüfeği omuzuma geçirdim. Askerler evin önünde durduklarında dışarı çıktım o şekilde. İçimde fırtınalar kopuyordu. Türk askerlerinin gözlerinin içine sinirli şekilde bakıyordum. Bir erkektim(bir dengbêjin dediği gibi "damara mêraniyê girtibû\ewê ji wan qet yekî sax neşîne nava çolix û çoçixan e..). O sert bakışlarımla hayallerimde, köy meydanını kana bulamış ve yağmurun yağıp tüm kanı köyümden temizleyip götürmesini bekliyordum. Ama kimsenin ilgisini bile çekmemiştim o küçük boyumla ve sırtımdaki kırık tüfekle. Evdeki kadınlardan biri beni döverek sırtımdaki işe yaramaz tüfeği alıp eve götürdü. İşte böyle yiğit biriydim. Korkmuyordum çünkü bu dağlar benim dağlarımdı.

Şehirde öyle değildim. Bu askerlerin sakallısı, örtülüsü, kalemlisi, iti kopuğu vardı burada. Yani yeşil elbiseli değil benim gibi giyinen türkler. Okula başladım. Abimden şanslı olarak başlamıştım ders yönünden. Çünkü Türkçeyi biliyordum. Ama kendimi o sıralarda saksıya ekilmiş bir "kereg" gibi hissediyordum. Okula gidişimde annemin ilk tembihi okulda kim ne sorarsa ben "atatürkü seviyorum, askeri seviyorum" diyecektim. İlk korku o zaman aşılanmıştı hem de ailem tarafından. Evimizin biraz yukarısında askeri lojmanlar vardı. Askerlerin nöbet kulübesinin yanında kırmızı bir tabelanın üzerinde "saçak altından geçme" yazıyordu. Ben bunu yıllarca atatürkün söylediği bir söz olarak algıladım. Saçak ne demek onu bilmiyordum. Tehlikeli bir uyarı niteliğinde olan bu tabelanın yanından geçersem beni tarayacaklarını düşünürdüm hep. Ailemin aşıladığı korku yüzünden oradan uzak geçerdim. Bazen kafam bozulurdu ve yine o damarım tutardı. İşte o zaman kabadayıvari bir yürüyüşle geçerdim "saçak altından geçme"nin önünden, meydan okurdum. Tabi sonraları öğrendim saçağın ne olduğunu ve bu tabelanın da kışın buzların üzerimize düşebileceğini ifade ettiğini.

İşgal altındaki bir ülkede Kürdün çocukluğu nasıl olsun ki? "Bomba atan uçak görüntüleri ve patlama sesleri Kürt müziğinin bir parçası oldu. Savaş bir müziksel melodi biçimini aldı. Eskiden üzüntü veren bir melodiydi, ama şimdi biz bu sesleri o kadar işittik ki artık bu sesler eşliğinde dans etmeyi öğrendik. Biz savaş olgusu tarafından zehirlendik." demişti Behman Qubadî ve çok güzel bir şekilde dile getirmişti. İşte Kürdün çocukluğu işgalciler tarafından zehirlendi. Burada bunlar anlatılmamalıydı. Bu yazı baştan aşağı Kürtçe olmalıydı. Bana

www.arsivakurdi.org

ait benden acılar ve sevinçler olmalıydı. Anlatılan masalları bir bir yazmalıydım. Oynadığım oyunları, kaybolmaya yüz tutmuş oyunları, değişik inanışları anlatmalıydım. Kadınların arpaların arasına "bir gün misafir gelirde sunarız" diye sakladığı kuru incirleri nasıl çaldığımızı ve nasıl küfür ettiklerini, "nifir" ettiklerini anlatmalıydım. Apê Mihemecan'ı, bêrîvanları, kuzuları ve biz çocuklara zimmetli danaları anlatmalıydım. Koçberî, waran, çiya, ereba ga, nîr, arkadaşlarımla gidip topladığımız kal elmaları anlatmalıydım. Kavgaları, sıfıra vurulan saçta izleri olan her bir kırığı ve sevdaları yazmalıydım. Renga renk motiflerle nakşedilmiş Kürt bezinin üzerine lekeler bulaştırılmış ve bu kirle yaşamaya çalışıyoruz. Artık zehirlenmiş bir şekilde yaşıyoruz. Bu lekelerin büyüğü küçüğü olamaz, en küçük bir damlası dahi beni çileden çıkarmaya yeter. Her şeyi ile ama her şeyi ile bu dağlar benim cennetim, benim cehennemim. İşte varlığıma çıldıranların sebebi halen daha "benim" dememdedir her şeyi ile.

Ve ben susarım sözü Dengbêj Ehmedê Arif alır ve sevdamı söyler bir eli kulağında, diğer eli ile tesbihini sallayarak...

".....
Dağlarının, dağlarının ardı
Nasıl anlatsam...
Ağaçsız, kuşsuz, gölgesiz.
Çırılçıplak,
Vay kurban...
"Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda."
Yiğitlik, sen cehennem olsan bile
Fedayı kabul etmektir,
Cennet yapabilmek için seni,
Yoksul ve namuslu halka.
Bu'dur ol hikayet,
Ol kara sevda.

Seni sevmek,
Felsefedir kusursuz.
İmandır, korkunç sabırlı.
İp'in, kurşun'un rağmına,
Yürür pervasız ve güzel.
Sıradağları devirir,
Akan suları çevirir,
Alır yetimin hakkını,
Buyurur, kitabınca...

Gün ola, devran döne, umut yetişe,
Dağlarının, dağlarının ardında,
Değil öyle yoksulluklar, hasretler,
Bir tek başak tanesi bile dargın kalmayacaktır,
Bir tek zeytin dalı bile yalnız...
Sıkıysa yağmasın yağmur,
Sıkıysa uyanmasın dağ.
Bu yürek, ne güne vurur...
Kaçar damarlarından karanlık,
Kaçar, bir daha dönemez,
Sunar koynunda yatandan,
Hem de mutlulukla sunar
Beynimizin ışığında yeraltı.

Her mevsim daha genç, daha verimli,
Sunar, pırıl - pırıl, sebil,
Ömrünün en güzel aşk hasadını,
Elimizin hünerinde yeryüzü.
Dolu sofra, gülen anne, gülen çocuklar,
Bir'e on, bir'e yüz'le akşama gebe
Şafakla doğan işgücü.
Yalanım yok, sözüm erkek sözüdür,
Ol kitapta böyle yazılıdır,
Ol sevda, böyledir çünkü..."

www.arsivakrim.org

Weyy em çima Kurd in?

Semra GÜLER

www.arsivakurdi.org

* Bay te ciccan buxwe
* Anne yaaa kocaman kız olmuşum dedem neden bana böyle diyor?
* Sevdiğinden kızım, deden seni çok seviyor
* Seviyorsa neden benden bahsederken 'yagona' (ya din: diğeri) diyor?

Kürtçe hayatıma sevgi ve küfür cümleleriyle girmiş olsa gerek, bir de köyden bizi ziyarete gelenleri anlama çabaları. Evde biz çocuklarla Kürtçe konuşulmazdı,ama aile büyükleri sanırım sevgi ve kızgınlıkta kendilerini ana dilde daha rahat ifade edebildiklerinden yanlarında olmamıza aldırmazlardı.

Arada Kürtçe öğrenmek için günlerin ayların adını sorardım, bizimkiler sorumu cevaplamaya başlarken beni bırakıp kendi aralarında anılarını konuşmaya dalıp giderlerdi. Bizim Kürtçe konuşup aksanımızın bozulmasını istemiyorlardı. Hele babam evdekiler onunla Kürtçe konuşsalar bile ısrarla Türkçe cevap verirdi. Velhasılı kelâm asimilasyonun aile içi çarkından gayet 'iyi' geçmiştik.

Her ne kadar babaannem 'weyy em çima Kurdin, biz Aleviyiz' dese de biliyorduk Kürt olduğumuzu. Mahalle bir Alevi mahallesiydi ama biz bir çokları için 'pis Kürtler'dik, yol tarifinde 'şooo Kürtlerin evin ordan …' idik. Xızır orucu zamanları hangi komşuya niyaz götürsek açıklamak zorunda kalıyorduk, onlar da biz de Alevi idik ama onlar Xızır orucunu bilmiyorlardı. Oysa ben çocukken evde oruç açılma ritüelinden hep etkilenirdim: Oruç açma zamanı babaannem sobadan kül alıp dedeme sunardı, dedem, babannemin yüzünü bir avucunun içine alırken babaannem dedemin avuç içini öperdi. Komşularımız için kapılarına bir dilim niyaz kömbesi olarak giden oruç bizim ailede çok ciddiye alınan bir törendi. Bir de annemin ay tutulması zamanları köyde teneke çaldıklarını anlattığı hikayeler vardı, komşu çocuklarıyla paylaştığım ve onlar için hiç bir şey ifade etmeyen. Vardı bizde bir değişiklik ama çocuk aklımla farklılıkların hepsini çözemiyordum ve aile üyeleri de çözebilmem için yardımcı olmuyorlardı.

Ayşe Şan'ın söylediği 'yabancı değilem pismame te me…'yi amcamdan öğrenmiştim, teyzemden de 'baran bari dene dene wan riyan ya mine te ne…' yi ama amca kızımın öğretmenlik yaptığı Mardin'den getirdiği Şivan Perwer kasedinin yeri bir ayrıydı. Herne peş'i bir çırpıda ezberlemiştim ve

‘biz anlamayız onların Kürtçe’sini’ diyen babaanneme açıklamasını yapıyordum hem de kendisinden öğrenmeye çalıştığım Kürtçe ile.

Sonraları üniversitede tanıştığım, Kürdistan’dan Ankara’ya okumaya gelen arkadaşlar kendi aralarında Kürtçe sohbet ettiklerinde ben sohbetin çoğunu kaçırıyordum çünkü benim az buçuk anladığım, içinde bol miktarda Tırkmanci sözcükler bulunan Kürtçe’yle onların konuştuklarını anlamam çok zordu. Kültablasının Kürtçe karşılığı olduğunu ilk kez Cizre’li bir arkadaşımdan öğrenmiştim ve garip gelebilir ama çok sevinmiştim. O zamandan sonra da kendi kendime kelime birleştirip Kürtçemi geliştirmeye çalışmıştım, komik sonuçlar elde ettiğimi hatırlıyorum. Keşke uydurduklarımı bir kenara yazıp saklasaymışım, asimile bir Koçgirilinin Kürtçeye katkıları olarak literatüre bile geçebilirdi kimbilir J

Kürtçe konuşmam hâlâ günlük iletişim kurabilme düzeyinde, konu derinleştiğinde ya Türkçe’ye ya da İngilizce’ye geçiş yapıyorum. Çocukluğumda ve daha sonra ben her konuşmaya çalıştığımda Kürtçe konuşmamla dalga geçenlerin etkisini üzerimden atacak bir yöntem henüz bulamadım. Hazır bundan

bahsetmişken şunu da yazmadan geçemeyeceğim; bu dalga geçenlerin bir çoğunun kendi egolarını tatmin etmekten öte bir dertleri olduğunu sanmıyorum. ‘senin konuştuğun Kürtçe değil, üstelik asıl Kürtçe de bizim konuştuğumuz’ cümlesini kurmalarındaki övünme orada kalıp dilin konuşulmasına benim benzerim bireylerde engel oluyorsa sorunlu bir cümledir. Ve ben bu cümleyi daha çok Kuzey Kürdistan’lılardan duyarım, Güneyliler ve Doğulular sizden gelen bir tek cümle üzerine bile size Kürtçe bildiğinizi, biraz daha çalışırsanız Kürtçenizin gelişeceğini söyleyip teşvik ederler.

Dil ile kimlik arasındaki bağlantıları netleştirmemde, sosyal siyasal konumumuzu anlamamda Sarı Hoca İsmail Beşikçi’nin kitapları, tarihi konularda da öncelikli olarak Nuri Dersimi’nin Hatıratım kitabı yardımıma yetişmiştir. Ama taşları asıl yerine oturtan 29ncu kere tarihe gömüleceği söylenen ama soykırım ve asimilasyon sonucu kendi kimliğini inkara düşen bir sürü kuşaktan sonra bizim ve bizden sonra gelen kuşakların kimliklerini onurla taşımalarını sağlayan Kürdistan’daki Özgürlük Hareketidir. Bunu okurken bana başka hareketlerden haberim olmadığı vs söylenebilir (ki içlerinde Kawa

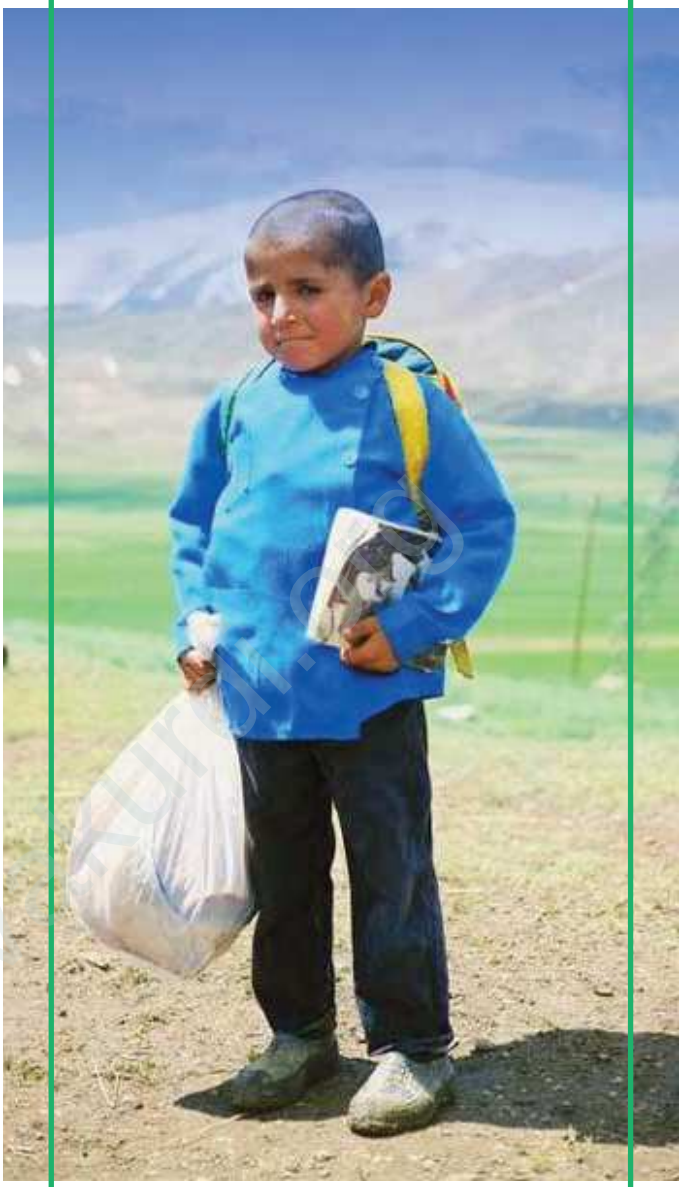

ve Rızgari’nin de olduğu, 52 sol siyasetin temsil edildiği bir mahallede büyüdüm) ama bu benim kendi tarihim ve benim tarihimi müsade edin de en iyi ben dile getireyim.

‘weyyy em çıma Kurdın, …’ diyen babaannem yaşasaydı, eminim benimle beraber söylerdi: Berî her tiştî em Kurdin.

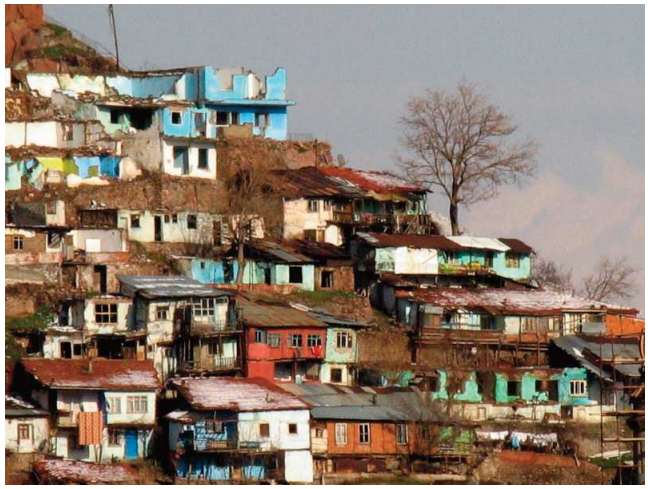

Varoşta çocuk olmak

Kurmancê SER HIŞK

Kürt ve çocuk kelimelerini bir matematik işlemine tabi tutsak; toplasak, çıkarsak çarpsak ya da bölsek, türevini bilmem kaç katlı integralini alsak, limite yükleyip x i sonsuza Kürd'ü ay'a göndersek de tek bi sonuca varırız.

Zor, daha doğrusu mutlak değer içinde; zor..

Doğup büyüdüğün coğrafya, ailen, sosyal çevren, sosyo-ekonomik durum gibi parametrelerle kuracağın kombinasyonlar bi tek zorun tonlarını değiştirebilir.

Çok küçük bi azınlık için bu ton "beyaz " iken geri kalan büyük kısım için siyah hatta kapkaradır...

Tüm bu işlemlerden anlaşılacağı üzere denklemdeki değişken Kürt kelimesi...

Kürt yerine doğu halklarından hangisinin adını koyarsan koy benzer ya da yaklaşık sonuçlara ulaşırsın. Hem Kürtler hem de diğer halklar içinde istisnalar var kabul ama onlar da kaideyi bozmaz...

Kürdü farklı ve hayatını daha zor kılan, bu kadar çok kalabalık olmasına rağmen devletsiz dolayısıyla sahipsiz olması ve bununla beraber gelişen hakkında binlerce cilt kitabın yazıldığı diğer meseleler...

Bunların hepsini uzun uzadıya anlatamama gerek yok,sanırım.. Zorluk tonunun beyazla gri arasında değiştiği bi dönemi 80 sonrası 90 başı şehir çocukluğunu anlatmak derdindeyim.

Çocukluğun zor geçtiği yerlerden biri de büyükşehirlerdir şüphesiz... Özellikle de varoşlardaki yaşam, Kürt-Türk demeden herkesi kırıp geçirir. Her kentten insanlar aynı yerde aynı zorluklara ortak olurlar.

Bu büyükşehir İstanbul gibi bir dev olunca haliyle şartlar daha da zor olur. İstanbul bi tuhaf yer. Her yerden herkes var ama sahibi, sahipleneni yok. Onu da geçtim kimse İstanbulluyum bile demiyor.

Bunca yıldır İstanbul'da yaşıyorum, okullarda sosyal ortamlarda binlerce insanla tanışmışımdır ama "nerelisin?" sorusuna İstanbul diye cevap verenlerin sayısı 10 nu geçmez.

Bunlardan birinin taa ne zamanlar İspanya'dan gelen Musevi arkadaşım diğerinin de "annem babam Siirtli ama ben İstanbulluyum" diyen şuursuz arkadaşım olduğunu göz önüne alırsak bu sayı daha da düşer.

İzmir de bu durum yoktur mesela. Muştan, Çorumdan 10 yıl önce İzmir'e yerleşenler İzmirliyim diyebiliyor. Nasıl baskın bi kimlikse ya da kimliğe duyulan ihtiyaçsa artık...

Kimi bu kimlik arayışını tuttuğu futbol takımı ile örtbas ediyor kimi de kendi kültürü oluşan semtlerle, Kasımpaşalıyım diyor örneğin.

Kürdün bu tip aidiyet duygusu oluşmuyor. Onun

hem kendini ait hissettiği başka bi yer var hem de kendini tanımlama biçimi değişirse asimile olma riski var. Hele ki kentin asimilasyon çarkı bu kadar kuvvetli dönüyor ve asimilasyon için şartlar bu kadar müsaitken…

Göçmenlerin bir lafı vardır ya "Almanya'da yabancı, Türkiye de Almancı" diye, bu söz deplasman kentlerinde özellikle de İstanbul'da yaşayan Kürtler için de geçerli maalesef.

İstanbul'da kentin kebap kokmasının (bu en sempatik sebep) sebebi gösterilen Mardinli, Mardin'de Kürtçe konuştuğun akrabanın Türkçe cevap verdiği nedense şımarık, havalı artizz algılandığın abidik gubidik, olayların muhatabı İstanbullusun, iki tarafta da bir nevi ötekisin.

Kimliksizlik halini her daim diri tutan, hatırlatan ama can sıkıcı bi durum sahiden. Bu kimlik sıkıntısını anlamak için İstanbul'a göçü 90 öncesi ve sonrası olarak ikiye ayırıp anlatmak lazım aslında.. Tabi 90lar sonrasının adı göç değil, zorla yerinden ettirme..

İnsanların tamamen kendi iradeleri dışında gelişen, insanların canlarını, mallarını mülklerini kaybettikleri, çaresiz bırakıldıkları olayların sonunun nereye vardığına hepimiz tanıklık ettik… Bu kitlenin hem kendisinde hem de çocuklarında politik yüksek. Yaşadıklarının hepsini direkt bağladıkları bir fail var çünkü. onları daha iyi anlamak için ayrıca irdelemek lazım.

90lar öncesi göçte biraz daha "bilinç ve irade" vardı sanki. Göçecek adam nereye göçeceğini, ne yapacağını, nerde kalacağını hesaplayıp göçüyordu. Önceden yaşadığı şehirlere gidiyordu. Göçmeden gidip bi ev tutuyordu mesela..

Bu süreç genellikle gelip kentin varoşuna, bir gecekondu semtine yerleşme ile son buluyordu…

Bugün artık şehrin göbeğinde kalmış gecekondundan hallice mahallelerin oluşumları hep böyledir. Ve herkesinde hikayesi benzerdir. Herkes daha önce gelmiş bi tanıdığının yanına, yamacına yerleşmiştir.

Kentin varoşuna yerleşip yaşamak demek tüm aile bireylerinin ucuz iş gücü olması demek oluyordu aynı zamanda. Eğitimsiz ve de vasıfsız bireyler olarak ne yapabilirsiniz ki?

Daha önceleri gelip herhangi bi işte eliniz ekmek tuttuysa ne ala; sırtınız yere gelmez. Ama çoğunlukta bu da yok. O zaman ver elini başta inşaatlar ve ağır sanayinin yükünü taşıyacak kaba kuvvet işçiliği.

Ve tabi ki çocuk işçiliği…

Kadın erkek, genç yaşlı herkes çalışmak zorunda.. Kadınlar evlere getirilen incik boncuk işlerini yapar, çocuklar su satıcılığından, ayakkabı boyacılığı gibi türlü işler…

Su satıcılığı konusunda bi parantez açmak isterim.. Yıllarca ki koca adam olduğumda da aynı fikirdeydim "pazarda su satma sektörünü" ben buldum sanıyordum.. 7-8 yaşlarında iken pazarda her şeyin satıldığını ama suyun satılmadığını fark ettim. Müteşebbis ruhumla evden sürahiye doldurduğum buzlu suyu pazarda satmaya başladım. 3-4 kere bunu yaptıktan sonra baktım ki başka çocuklar da satmaya başladı. Pastadan aldığım dilim küçüldü haliyle. Zaten yolum da uzaktı, işin kıymeti harbiyesi kalmadı. Vazgeçtim ama bi sektör armağan ettim piyasaya, ben öyle sanıyordum.

Benzer durumu ayakkabı boyacılığı işinde de yaşadık. Toplamda 10-15 müşterisi olan bi kahvenin önünde, ellerinde boya malzemelerinin olduğu poşetler ve terlikler olan 8-9 çocuk para kazanmayı umuyoruz.

Aslında bu ordaki çocuklar için bir iş değil birlikte olma fırsatı idi. Bir nevi oyundu hepimiz için. Kimse bişey kazanmıyordu ama hep beraberdik. Kimse bi sıkıntı görmüyordu bu durumda

Çocuk işçiliğinin bi sürü olumsuz yanı var da benim içimi en çok acıtan başta arkadaşlarımın, akrabalarımın olduğu bi çok kişinin okula devam edememesi olmuştur hep.

Bu kadar zeki adamların sırf bi kaç kuruş para kazanacak diye, konfeksiyon ya da tamirhane köşelerinde heba olması çok kötü oldu. Hem birey olarak onlar için hem de toplum olarak bizim için..

Hele ki "okumuş öküzleri" gördükten sonra bu acı katlandı..

Kent hayatı uzaktan bakınca güzel görünüyordu belki ama yaşadığımız bölgeler geldiğimiz köylere, mezralara binlerce kez kurban olsun diyebileceğimiz yerler. Hiç olmasa oraların havası, suyu temizdi. Buralarda hem hava kirli hem de su yoktu. Derme çatma yolu bile olmayan evlerde tamamen sağlıksız bir şekilde insanlar hayatta kalmaya çalışıyordu.

Bu sağlıksızlığı bizim yaş grubu okula giderken fark edebildik. Gece kondu mahallesinden orta sınıfın yaşadığı bir mahalleye okula gidiyorduk.

Yol bi kaç kilometre idi ama yolculuk çok uzundu; 30 yıl sürüyordu.

Zamanda gidip geliyorduk adeta. Çok katlı binaların,temiz sokakların, temiz insanların olduğu bi yere gidiyorduk.

Fark sadece fiziki değildi tabi ki.

Psikolojik olarak da bariz farkı seçebiliyorduk. Bizim oralardan giden çocuklar genelde sınıflarının hep en tembel ve yaramazları oluyordu.

Aileleri okul sorunları ilgilenmiyordu, okula gelip çocuğunun durumunu bile sormuyordu mesela. Onca yolu o yaşında tek başına ya da 2-3 kişillik gruplar halinde gelenler, okul dibinde oturuyor olmasına rağmen annesinin elinden tutarak her sabah okula getirdiği arkadaşlarımıza şaşıyorduk.

Ailenin bu ilgisi öğretmene de yansıyordu doğal olarak. Sana ve arkadaşlarına karşı olabildiğince acımasız olan öğretmen diğerlerine bir ana,bir baba

oluyordu.

Bu nasıl bi emaredir ya da nasıl yorumlanır bilmiyorum şöyle bi olayı çokça yaşadığımdan unutamam. Beslenme listesi verilirdi ya hani, bizim ailelerimiz ona ödev gibi uyuyordu ama diğer arkadaşlarımızınkiler uymuyordu. Listenin dışında yemekler de koyuyorlardı çocuklarının çantalarına.

Öğretmen de ne hikmetse her beslenme saatinden o çocukların yemeklerinden yerdi. Bizimkilerin tadına bile baktığını görmedim. Bu detaya hala da takığım. Aklımdan atamadım onu nedense.

Orta sınıf mahallesi ile aramızdaki fark bugün de kapanmış değil maalesef. Biz biraz ilerleyebildik sadece. Burada hala çocukların eğitimine o eski ilgisizlik hakim…

Bizim yaşadığımız yoksulluk, yoksunluk en azından bu semtte kalmadı ama bahsettiğim yaklaşım hala geçerli burda. Yeni semtlerin hali de o döneme benzerdir herhalde. Almamız gereken çok yol var o konuda. Yeni neslin çocuklarına yaklaşımı daha olumlu tabi,onu da eklemeden geçmeyelim.

Yukarıda değindiğim asimilasyon durumları da en çok da içinde bulunduğum ve öncesindeki jenerasyonu etkiledi. Hatta daha net söylemek lazım ki başarılı da oldu. Çocukluğu 80 sonrası döneme denk gelmiş büyükşehir çocuklarında bu durum bariz şekilde görülebiliyor maalesef.

O klasik "Kürt olduğumuz anlaşılmasın" halleri bugün annesinin babasının dilinde 2-3 kelime konuşamayan bireyler yaratmış maalesef. Geri dönüşü de çok zor olan bu durumda olan bi sürü de insan var.

Benzer süreçten geçen biri olarak kimseyi suçlayamıyorum, kusur da bulamıyorum açıkçası. O zamanın siyasi sürecini göz önüne aldığımızda bizler de ebeveyn olsak belki bizde benzer kararları alırız. Bilemiyorum. Tabi anlattığım bu düzenin içinde kendini kurtarabilenler de var, ben de bunlardan biri olduğumu sanıyorum.

Nasıl olduğunu da anlatıp meseleyi bağlayayım.

Ben de aile ve çevre tarafından siyasetten, eylemlerden vs uzak tutulmuş biriyim. Bu durumdaki arkadaşlarımdan tek farkım bizim evde sürekli Kürtçe konuşuluyor olması. Bugün Kürtçe konuşabiliyorsam o zamana şükrediyorum.

99 yılının newroz'u…

Mahallede bi grup genç Molotoflu eylem yapmış,slogan atmış vesaire.

Tabi ertesi gün mahalle abluka altına alındı. Gençlerin hepsini tek tek yakaladılar. İçlerinden biri de Başka bi yerde oturan kuzenim.

Kaldığı yer olarak bizim evi göstermişler. Bi hafta boyunca hasta yatmış dışarıya adım bile atmamıştım. Polis çaldı kapıyı. Götürdü beni. Uzaktan panzerle suratıma ışık tuttular, içerdeki çocuk benim kim olduğumu söylemiş polise.

İnce, kuru bi adamdı komiser. Koşarak geldi kulağımdan tuttu ve koşmaya devam etti. Eve giden merdivenleri o halde tırmandık. Eve girdiler her tarafı aradılar. Bişey bulamadan babamı alıp gittiler.

O esnada başka bi polis, silahı dayadı göbeğime, kulağıma eğilip " hepinizin kökünün kazıyacaz" dedi.

Duydunuz jetonun sesini..

Not : .Bu yazıda üstün körü değindiğim tüm olaylar ya da kavramlar ayrı ayrı bilimsel olarak araştırılıp incelenen konular. Daha fazla detay isteyenler onlara bakabilir. Ben sadece bu süreci yaşamış bir çocuk olarak gördüklerimden tamamen öznel çıkarımlar yaptım.

Bir demet çocuk

Rêwîng TIGRÎS

Yukarıdaki karedeki çocuk 2.5 yaşında. Annesiyle Bakırköy cezaevinde kalıyor. Annesi PKK üyesi olduğu iddiasıyla 6 yıl 3 ay hapis cezası aldı. Babası da 2011'de KCK üyesi olduğu iddiasıyla tutuklandı. Şinar'ı arasıra amcası dışarı çıkarıyor. Şinar anneleriyle birlikte tutuklu olan 0-3 yaş arası 251 çocuktan biri.

Bu kare, 31 Aralık 2011'de Amed şehir merkezinde

2 HPG gerillasının polis tarafından katledilmesi ardından yapılan protesto gösterilerinde yaşanan gözaltılar sırasında çekildi. Protesto gösterilerinde 50 kişi gözaltına alınmıştı.

2012 Newrozu'na müdahalelerden bir kare..

İnsanın en çok zoruna gideniyse bu kare..

23 Nisan'da "Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı"nı 'kutlamamak' üzere Beyoğlu'nda biraraya gelen Kürt çocuklarının eylemi..

"Biz Kürt çocukları ölüyoruz, 23 Nisan neyimize"yi gayet güzel söylüyorken bu güzeller, eğitim almaları yasak olan anadillerindeki cümleyi, kareye sığan 4 pankartın hiçbirinde doğru yazamıyorlar.

"Kürt çocukları 23 Nisan bayramını 4 duvar arasında karşılıyorlar" demeye çalıştıkları 4 Kürtçe pankartın yanındaki tek Türkçe pankarttaysa gayet politik ağızla ve yanlışsız yazılmış, büyükleri tarafından ellerine tutuşturulmuş hissi uyandıran Türkçe bir sükunet, barış çağrısı var.

Bu çocuklar Roboskî'li Encü'lerin, Pozantı cezaevindeki arkadaşlarının yerine sokaktalar. Fotograftan da anlaşıldığı üzere bir eylemde pankart nasıl tutulur bilmiyorlar. Bilmemeleri de lazım normalde. Normalde arkadaşlarının da F-16larla vurulmaması, cezaevlerinde olmaması lazım.

Bu normalitenin dışında değilmişiz gibi en afilli tepkilerimiz "Çocuklara bari saldırmayın", "Çocuklara nasıl saldırırsınız", "Çocuklardan ne istiyorsunuz".. Devletin asıl hedefinin çocuk olamayacağını, bu işte bir yanlışlık olduğunu, farkına varsa devletin de kendine çekidüzen vereceğini, aslında devletin de en azından

www.arsiv.org

çocuklara karşı insancıl duygular besleyeceğini sanacak kadar da iyi niyetliyiz. Yok canım, devlet o kadarını da yapmaz, çocuklara dokunmaz bilerek normalde..

Yılmaz Güney'in Duvar filmi baştan sona yalan, sade film olduğu için ağlıyoruz. Gerçekle alakası yok..

Tek gerçeklik Remzi Maral'ın "Zarokên Sewî"si..

İsmini unutulmaz gerilla komutanından alan Mazlum Erenci ergenlik döneminde TMK'den değil, yankesicilikten yattı 2 yıl zaten. Yoksa devlet hiç çocuklara öyle şey yapar mı? Cık.. Haşa.. Devlet teröriste dahi merhametlidir, sırtındaki montunu dahi paylaşır. Saflığımıza doymayalım, Azadiya Welat'ın göz bebeği Mazlum, eğitim için Güney'e dahi geçemeden, anasından istediği Mekap ayakkabıyı göremeden, göğsündeki dağ kokusu geçmesin diye arkadaşları tarafından yıkanmadan omuzlanmadı da yankesicilik yaparken arabanın altında kaldı..

Devletin Kürt çocuğuna en başta zate çocuk olduğu için saldırdığını anlamamaktaki ısrarımız en çok onların bize bakışlarında bizi ezmeliyken tersine pervasız ve yüzsüzüz. Üstelik korkaklığımızı yüzümüze vurup utandırmayacak kadar da yüce gönüllüler. Kürt çocuğunun korkusuzluğu Türk devletinin en büyük korkusu..

Newroz'da Batman'da Ahmet Türk'e saldırı olduğunu öğrenip hastaneye gittiğimizde bir bacağını mayın nedeniyle kaybetmiş bir amcayla karşılaşmıştık. Bize o gün Batman'da yaşanılan cehennem için Kürtçe şunları söyledi: "Ben işte bunların bu vahşiliği nedeniyle 10 çocuk yaptım. Vahşi oğlu vahşiler kimyasal da atsalar en azından 3 tanesi yaşayacak, gene de direnmeyi sürdürecekler."

Gerçekten de, Kürtlerin çok çocuklu aile yapısı, müthiş bir dolaysız örgütlenmeyi beraberinde getiriyor. Bu yapı, aileyi toplumla daha çok ve daha sıkı şekilde bağlantılandırıyor. Toplumu ilmek ilmek örerek birbirine yakınlaştırıyor. Çocukların evlilik, iş ve arkadaşlık ilişkileri nedeniyle aile toplumun her kesimiyle içiçe geçiyor.

Müthiş bir mobilizasyonu beraberinde getiren bu dolaysız örgütlenme %70ini 18 yaş altının oluşturduğu Kurdistan nüfusunun çocuklarını devlet için en büyük tehlike ve korku yapıyor.

Ünlü Türk düşünürü Fatih Altaylı, 6 Ekim 2007'deki yazısında çocukluğundaki bakıcısı 8 çocuk sahibi Emine'nin annesine söylediği şu sözü okuyucularına aktarıyordu: "Şimdi ben senin yanında çalışıyorum. Ama yakında biz sizden çok olacağız ve senin oğlun, ya da torunun benim çocuklarımın yanında çalışacak".

Rahmetli Apê Musa'nın katledilmeden 2 ay önce, Özgür Gündem'de "küçük generalleri" için yazdığı "Kürt Çocukları" isimli makalesinin girişi şöyledir:

"Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan ve Türkiye'nin de imzaladığı, tüm milletlerce de kabul edilen Dünya Çocuk Hakları sözleşmesi vardır. Bu sözleşmede, her çocuk azınlık olsun veya azınlık kabul edilmeyen tüm etnik insanların çocukları; kendi anadilinde eğitim, okuma-yazma ve dini ibadetlerinde serbest olacaklardır.

Daha da birçok çocuk hakkı sözleşmede vardır. Türkiye genelde sözleşmeyi imzalamıştır, ancak Kürt çocuklarının kendi anadilinde eğitim yapma maddesine "çekince" koymuştur. Yani tüm dünya çocukları rahatça kendi anadilinde eğitim yapacaktır. Ama bu hak Kürt yavrularından esirgendiği gibi, üstelik her sabah Türkçe bilmeyen Kürt çocuklarına, "Türküm, doğruyum, çalışkanım..." yalanı söyletilmektedir. Çocuklar dediklerini anlamamakta, birbirlerini dürterek alaylı alaylı gülmektedirler. Tıpkı bir kilise korosunda, Latince bilmeyen çocukların Latince ilahiler okumaları gibi veya Türk ve Kürt çocuklarına Kur'an ezberletmeleri gibi.

Tabii bu durum, yani bu çekince dünya kamuoyunda Türkiye için izahı zor bir ayıptır. Ve şu kadarını söyleyeyim, bu çekinceyi, kendi itirafı ile damarlarında Kürt kanı olan Turgut Özal imzalamıştır. Ama bunlara şaşmamak lazım, zira Türkiye garip bir ülke olmuştur."

Kürt çocuklarının müthiş bir küfür belleği vardır.. Sağolsun, Türk ordusunun Kürt çocuklarına kazandırdığı en büyük zenginlik küfür hazineleridir. Erkek cinsel organının bir kurma kolu ya da dantelinin olduğu, Kürt çocuğunun Türklere dair öğrendiği ilk bilgilerdir..Öğrenemediği, konuşamadığı dilinin yerine duyduğu dünyanın en ilginç küfürleri insanda kaybedecek birşeyi olmadığı hissini yeterince uyadırıyor. Türklerle insanca birarada yaşamın arkeolojik kalıntılarını dahi göremeyen çocuk, mücadele ve özgürlük kavramını kendi zihninde yeniden yoğuruyor. Bu kavramda, mağdur edebiyatına ve uzlaşıya yer yok. Çocuklar bu uzlaşmasızcılığa Hevalê Kropotkin'in "Koşullarla uzlaşmak istemiyoruz"unu okuyup ulaşmıyorlar. Koşul ve normların dışına itilmişliklerinin doğal sonucu bunu getiriyor.

Bu çocukların şiddeti taşlambaya koyulan taşla vurulan kuş değil.. Taşlambaya koyulan "taş"a yüklenen özgürlük, şiddeti mücadelenin en anlamlı haline dönüştürüyor. Artık taş da kesmiyor, ele balta, balyoz alınıyor. Attıkları "kevir"la "kevok" vurmuyorlar, her biri birer Teyrêbaz oluyorlar.

Kurdistan sokaklarında saklambaç değil, "Apoculuk-Poliscilik" en popüler oyun. Hep Apocular'ın kazandığı..

www.arsivakurdi.org

Nükleer Kürdistan'da çocuk olmak

Serhat ŞÊR

Çocukken benim için bayramın tek bir anlamı vardı. Memur olan babamın batıdan gelmiş Türk iş arkadaşlarının evine gidip yüklü miktar bir harçlık almak, ve ortası delik olan "şekirê Amedê" ye endeksli tatlı repertuarıma, kutularda ikram edilen şekilli çikolatalar katmak…

Her güzel şey gibi bunun da bir karşılığı vardı elbet…

Üç kardeş, yeni alındığı ve ilk kez o gün giyildiği etiketinin ensede bıraktığı izden belli olan kıyafetlerimiz ve ince dişli kısa tarakla aynı model taranmış saçlarımızla "Diyarbakır'ın orta yerinde de tertemiz çocuklar varmış, bakın!" tiyatrosu sergiliyorduk karşılık olarak…

Ortanca kardeşim huzursuzlanırdı, çok vicdanlıdır, bebekken bile öyleydi, olmadığımız bir şey gibi görünmeye çalışmamızı içine sindiremiyordu. Ama ben, o konuda çok yavşak bir çocuktum, onlardan daha çok onlar gibiymişim gibi davranırdım, damağımda kalacak ufak bir tatlılık için.

Bir Newroz günü, evimizin alt tarafındaki üç yol da halay çeken gençlere saldıran ülkücü bıyıklı polisler/jitemciler , yirmili yaşlarda genç bir kızın fistanını parçalarken, tüm gençler utancından diğer tarafa bakarak dayak yemeye gayret ettikleri an da bile elma şekerime ısırıklar savuruyordum.

Elbiseleri parçalanan genç kız daha fazla utanmasın diye, ona doğru bakmamak için gözleri kapalı dayak yemeye çalışan onlarca kişi...

Bense gidip o genç kızın, öz teyzemin gözlerinin taaa içine bakmaya çalışıyor, onun o halini gördüğümü yine onun gözlerine sokuyordum...

Ve hâlâ tüm yüzümü pembeye boyayan elmalı şekerin yapışkan şekerini dolaştırıyordum dişlerimin arasında...

Ama akşam eve dönüp, annemi gördüğüm o ilk an vazgeçmiştim tatlı asimileliklerden.

Çünkü o fistanı parçalanan genç kadını onunla özdeşleştirmiş ve o andan itibaren yıllarca üzerimden atmayı başaramayacağım bir travmaya merhaba demiştim.

Korkuyordum, bi gün "bizden olmayanlar" ona da aynını yapabilir diye…

Ya o zaman oradakiler gözlerini kapatmazlarsa ?

Cebimde "lap koko" oyunundan kalma "koko" ayarında bir sürü küçük taş, birkaç çivi ve babamın işyerindeki çekmecesinden çaldığım sarı bir jetonla uzak korumalığını yapıyordum gizliden annemin…

Tam olarak şu resmimdeki halimleydim;

Şaşkın, ürkek, ve muazzam bir korku paranoyası ile "bizden olmayanlara" her saniye artan öfke, kin, nefret...

Annem evden her çıktığında peşi sıra evden çıkıp gizliden takip ediyordum gideceği yere kadar, ve her zaman tetikte bekliyordum...

Eğer ki "ötekiler" , yani "bizden olmayanlar" , "diğerleri", bir yönelimde bulunurlarsa sessizce yaklaşıp cebimdeki çiviyi gözüne batıracak-

www.arsivakurdi.org

tım....

Çivi cebimde, elim cebimde...

Hem takip ediyor hem motive ediyordum kendimi...

Hiçbir şey yapamazsam da ,postaneye koşacak babamı arayacaktım o jetonla...

Ben annemin gittiği evin sokağında gizli bi köşede, bu paranoyayla daha gelişim aşamasındaki beyne tecavüz etmekle meşgulken, "annen dedi bu keki Serhat'a götür söyle sokaklarda dolanmasın sut sut" derdi annemin o gün misafirliğe gittiği evin kızı...

Meğer hep farkındaymış...

Farkında olduğuna sevinmiştim çocuk halimle, "annem beni bi kahraman olarak bilecek" diye düşünerek...

Taa ki mahalle kadınlarının kısır ve tirit i damardan almışçasına kendinden geçtiği bir misafirlik ortamında annemden "bizim Serhat'ta eşşek kadar oldu, hala benimle misafirliğe gelmek için gizli gizli arkamdan geliyor tee o eve kadar" cümlesini duyup yüksek dozda patates köftesi yiyip intihar etmeyi düşünene kadar...

Amed'in orta yerinde, "bizden olanlarla" çevrili "bizden olmayan" tek tük yerlerden biri olan bir devlet lojmanında "bizden olmayan" insanlarla çevrili küçük bir dünyanın balkonundan dairemizin balkonundan aşağı bakarak geçiyordu çocukluğum...

Balkondan seyrettiğim "aşağıdakilerden" olduğumu çok iyi biliyordum. Ama biz neden bu taraftaydık?

Babamla ve işiyle ilgiliydi ama neden üç-beş bizden olmayan bizden olanlara hükmediyordu ve neden biz, bizden olanlarla değil bizden olmayanlarlaydık?

Balkondan aşağıya bakarken bunları düşünüyor, bunları düşündükçe daha çok öfke ve kin besliyordum hemen yanımdaki "bizden olmayan" arkadaşlarıma, herkese...

Oysa çok çok iyi insanlardılar bize karşı..

Ama neden ailem ve ben onların yanındayken farklı, "bizimkilerin" yanındayken farklı davranıyor, farklı şeylerden ve dillerden konuşuyorduk?

Neden onların yanında rol yapmak zorunda olanlar hep bizdik?

Onlar daha azdı, burada neredeyse herkes "bizdik"

Neden onlar gibiymişiz gibi davranıp ezilip büzülüyorduk ki?

Onların tüm bu yaptıklarından dolayı bize karşı öyle olması gerekmiyor muydu ki?

Ha birde en iğrenç olanı, onların yanındayken büründüğümüz rolü BAZEN "bizimkilerin" yanında da sürdürüp "bizimkilere" artizlik yaptığımız rezil anlar da vardı ki, o henüz yüzleşmeye cesaret edemediğim bir utanç...

Bi keresinde onlardan en yakın arkadaşıma çocuk aklımla sormuştum; "Neden sadece siz Türksünüz?"

Derdimi anlatacak soru bu değildi elbet ama bu kadarına dönmüştü dilim, ama arkadaşım hemen anlamıştı ne demek istediğimi ve tüm iyi niyetiyle şu cevabı vermişti; "e bizim devletimiz var.."

"ama sizin ki yok!" demeyecek kadar da iyi bir arkadaşımdı... o nedenle upuzun bir müddet sustuk...

O günden sonra hep balkondan "bizim" şehre bakarak sustum...

Çok sonraları, gittiğimiz bir köy düğününde, gençlerin el ele tutuşup oynarken söyledikleri "Berxwedan xweş doze" parçasına eklemlenen "PEKEKE DEVLET BİNE" nakaratını duyana kadar...

Artık balkondan aşağı baktığımda gördüğüm "bizim" insanlar, küçücük bir çocuğun bile acıdığı kitleler yığını değildiler gözümde...

İçimde sonsuz bir umut oluşmuştu ama "diğerlerine" beslediğim kin ve nefret te giderek artıyor, her sözleri bıçak gibi batıyordu... Çünkü benim içimi umutla dolduran o "devlet getirmeye çalışan şey" "diğerlerinin" çocukları için bile dünyadaki en kötü ve aşağılık şeydi...

"Siz de onlardansınız ama öyle değilsiniz" cümleleri havada uçuştukça kendimden daha çok nefret etmeye başlıyordum....

Ve balkonda susarak utanmak ve "onlardan" nefret etmek kesmiyordu artık beni...

Sokaklarda sadece annemi savunmak değil, tüm "onlardan olmayanları" yani "bizden olanları" savunmak istiyordum...

Evlerinin önünden her geçtiğimde "laa piskivit çocuğii!! gel la buriiiyaa!" diyerek her seferinde tokat yediğim çocuk ve ben tokat yediğimde hühehe diye burnundaki "xirniki" çekerek gülen çocuk hariç...

Gerçi yıllar yıllar sonra yine "bizden olmayanlara" nefretimin dozunun nirvana ya ulaştığı bi an "bizden olan ama korucu olanlar için" kendimce çıkardığım "af kararı" gereği, "onlar bize

karşı bile olsalar bizdenler, henüz doğmamış, doğunca tam anlamıyla bizden olma ihtimali yüksek çocukları adına onları affediyorum" ile biten manifestomda o çocuğunda adını geçirip aftan yararlandırmıştım...

Şimdi hatırladım, o aralar biraz fazla uçup PEKEKE Amed Eyalet sorumlusuna, "Heval Halk Kıraathanesine fenerliler takılıyor, Serok'un takımı GeSe'ye laf ediyorlar." gibi bir pusula da göndermiş olabilirim...

Demek tee o zamanlar da ergen yurtseverler , akıllarının ve güçlerinin yetmediği her sıkıştıkları an Serok'larının boyunlarına yüklüyorlarmış her şeyi...

Yine "şimdi yazarken hatırladım", o zaman da, kendi boktan ideolojilerini bizim içimizde yeşertip savunmak için "bizim" serokumuzun sözlerini "bize" karşı kullanan soytarılardan aşırı derecede nefret ediyordum, şimdi de...

Çocukken de, şimdi de her duyduğumda içimden birşeylerin koptuğu, mutluluktan ağlayacak seviyeye geldiğim şeyler de var elbet...

"Git o çocuğa söyle, bizimde devletimiz vardı, Mahabad Kürt Cumhuriyeti"

Dayımdan duyduğum, ömrümün köşe taşlarından sayılacak bu cümleden sonra ne hissettiğimi bile hatırlamayacak kadar kendimden geçmiştim...

Yıllar sonra, yani Kürt ama çocuk olmadığım anlardan birinde, dayımla yine hatırlayıp üzerine konuştuğumuzda, dayıma demiştim ki;

Öncelikle "Mahabad Kürt Cumhuriyeti" değil, "Kurdistan Cumhuryeti" dir onun adı. Ve ben bunu yani bizimde bir devletimiz olduğu o çocuğa hiç söyleyemedim, çünkü bunu bana çok geç söyledin, suçlusun...

Ama geçte olsa verdiğin bu haber benim hayatımın dönüm noktalarının ilkiydi, o nedenle bu haberin yüzü suyu hürmetine benim için çok değerlisin. Bende sana şu sözü veriyorum;

Bir gün hem de yakınlarda bir gün, biz yani çocukken "PEKEKE DEVLET BİNE" diyenler, devletimizi kuracağız. Bundan hiç şüphen olmasın, MEKAP ayakkabının sağ teki kadar bile olsa bi devletimiz olacak ve daha önce MEKAP'ların tabanları değmiş tüm toprakları ona dahil edecekler..

Ve biz devletimizi kurduğumuzda komşu ülkenin başkenti İstanbul'a Bilişim Teknolojisi konferansına konuşmacı olarak katılmaya gideceğim, senide yanımda götürüp...

Konferansta, "Nükleer teknolojiyi enerji kaynağı olarak dostça işlerde kullanıyoruz, dört ülkeden topraklarını geri almış yeni bir ülke olmanın korkusuyla caydırıcı güç olarak kullanmak için geliştirmedik" gibi klasik yalanları söyleyip, konferans bitiminde boğazda seninle "tatlı bir şeyler" yiyeceğiz..

Hesabı Amerikan Dolar'ından daha değerli Kürt parasıyla ödeyeceğim.

Garson çocuk para üstü olarak birkaç Türk banknotu önüme koyduğunda, çocuğun gözlerinin taa içine bakıp ciddi ciddi şaşıracağım....

Ve diyeceğim ki...

"Law sizin bir paranızda mı var? şaka maka siz tam devletmişsiniz lan!"

www.asiyakurdi.org

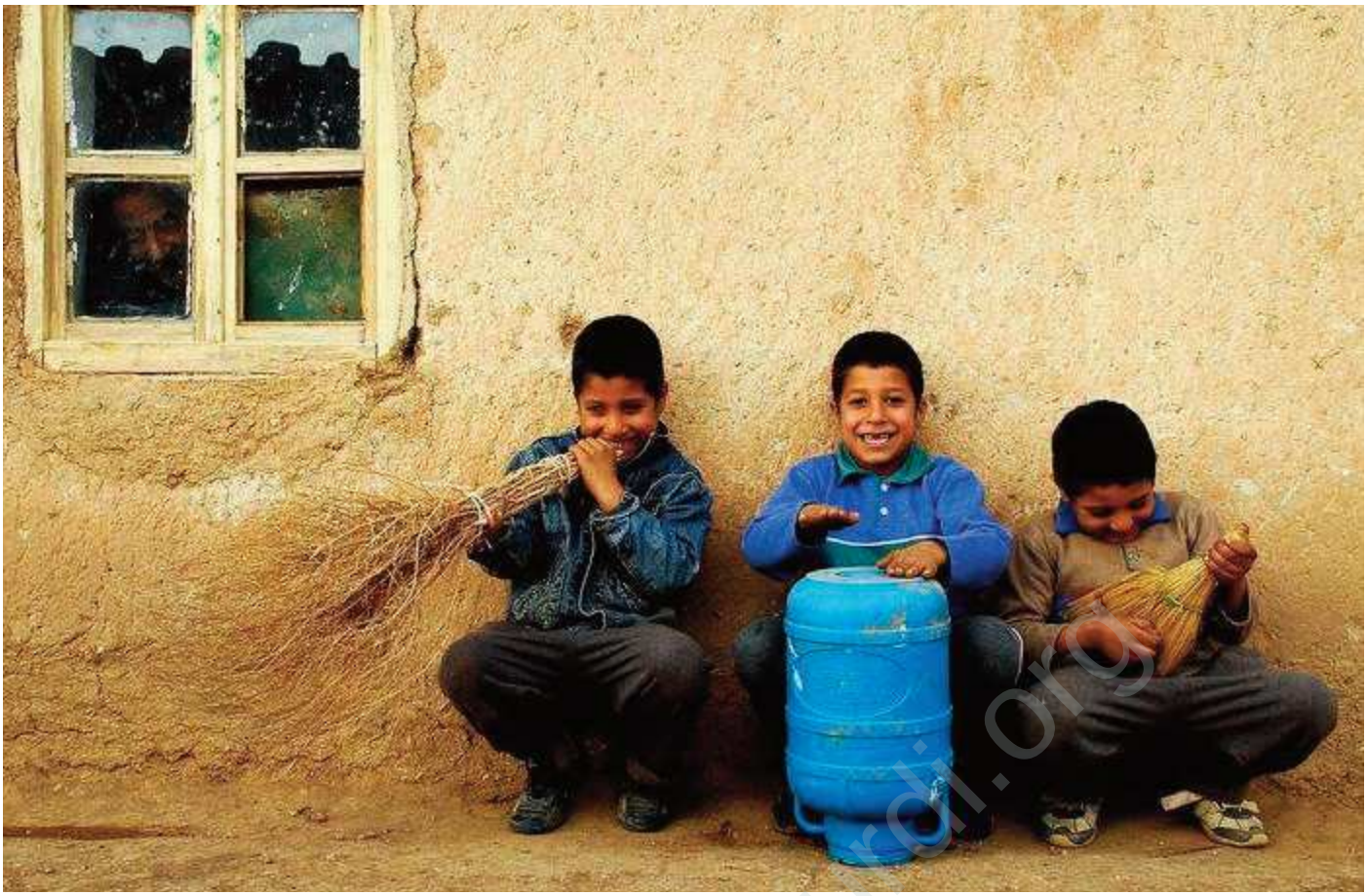

Kürdocul bir yapı-söküm denemesi ‘Sahêpsızz Dewlettt’

Özgür AMED

“Sınıfta etkinlik yapacaktım. Biri bir kelime söyleyecek. O kelimenin son harfi ile diğeri yeni bir kelime türetecekti. Sıra yan yana oturan iki öğrenciye geldi. “A” harfi ile kelime türetmesi gerekiyordu.

Ne olduysa bir süre duraksadı ve yüzünü bir hüzün kapladı.

“Hadi oğlum! Söylesene” diye tembihledim. Ağzından zar zor kelime çıktı:

-Apo

Ben de zorda kaldım. Çünkü sınıftaki herkes ne demek ve kimi demek istediğini biliyordu. Geçiştirdim çabucak “tamam sıra sende” diyerek topu yanındaki arkadaşa attım.

Arkadaşı da mirası devr alır gibi en içten hüznü ile seslendi:

-Ocalan…”

***

“O gün yas vardı. Annesi daha yeni yeni konuşmaya başlamış küçük kızını da kollarına alarak eve doğru yol aldı acı düşünceler ile. Yas evine varır, tıklım tıklım. Ağlamalar, ağıtlar…

Annenin kolundan sadece seyre dalan küçük kızımız birden bire 2 parmağını kaldırır ve “Bijî bijî Apo” demeye başlar. Annesi onu zar zor susturur.

Kızımızın bir suçu yok, Çünkü kalabalık bir ortam görmüş ve her zaman anne kolunda gittiği miting, seçim çalışması etkinliği, newroz vs. zan etmiş. Ve bastırmış sloganı o ağlamalar arasında.”

***

Kadim coğrafya Kürdistan’ın bir ilkokul sınıfında geçen bir diyalog ilki. Onlarcasını da siz biliyorsunuz, ya da duydunuz.

Diğeri bir Amed güncesinden.

Kürt çocuğu hakkında ki tezim “siyasallaşma boyutu” ve “sıradan bir çocukluğu” olmadığı üzerinedir. Meseleyi açmadan önce, müsaadenizle biraz “ideal”e dönelim.

www.arsivekurdi.org

Daha sonra tekrar başa dönme niyetindeyim.

Rus psikologu Lev Vygotsky, çocuğun sosyal çevresinin bilişsel gelişimde önemli rolü olduğunu ileri sürer. Çocuklar, çevresindeki kişilerden ve onların sosyal dünyalarından öğrenmeye başlamaktadırlar. Çocukların kazandıkları kavramların, fikirlerin, olguların, becerilerin, tutumların kaynağı sosyal çevredir der kısaca.

Sigmund Freud'un düşüncelerini az çok bilirsiniz. Çocuk osursa bile altında cinsel bir mekanizmanın işlevselliği vardır. Ayıx olmak gerek! Oral, anal ve üretral dönemlerden geçirir çocuğu. Tuvalet eğitiminin bile geleceğini tümden etkilediğini söyler. Özellikle psiko-seksüel gelişimlerini çokça önemser ve çoğu taşın bu evrelerde yerine oturduğunu özellikle vurgular.

Piaget ağabeymiz "Çocukların düşüncelerini ciddiye alan" ilk psikolog olarak da kabul edilir.

Çocukların bilgiyle doldurulacak boş çuvallar olmayıp bilginin etkin yapıcıları oldukları, sürekli olarak kendilerine özgü kuramlar yaratıp bunları sınadıkları yönündeki görüşü kuşaklar boyunca eğitimciler tarafından saygıyla karşılandı. Çocuklar yalnızca kendi keşfettikleri şeyleri gerçek anlamda kavrayabilirler. Onlara bir şeyleri şipşak öğretmeye kalkıştığımızda, bu şeyleri kendilerinin yeniden keşfetmelerini engellemiş oluruz" der.

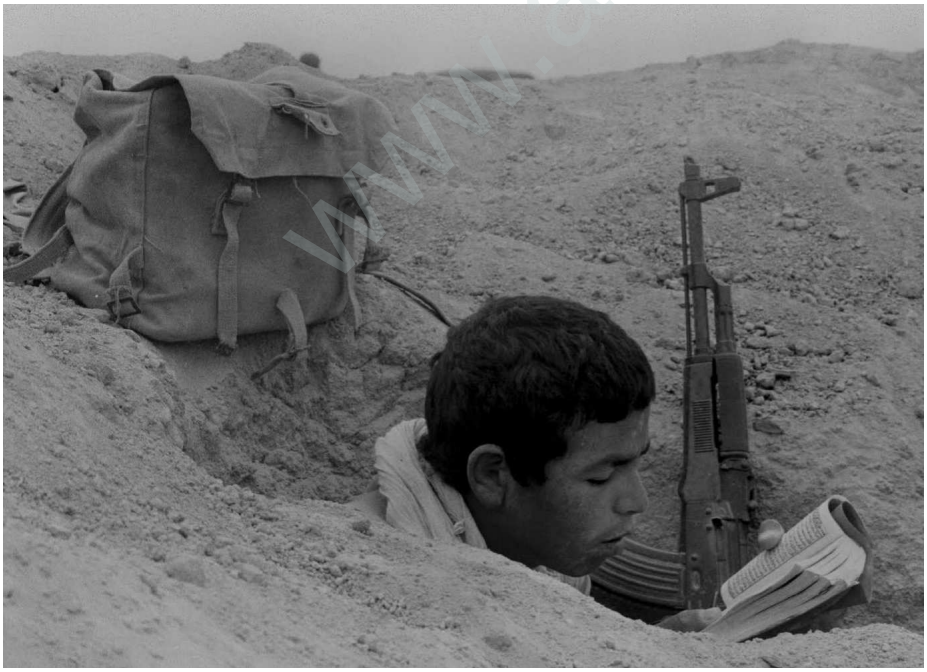

Erikson çocuk gelişiminde aileyle birlikte çevrenin, toplumsal değer ve yargıların etkisinin olduğunu söyler.

Bruner ise her tür konu, eğer uygun şekilde sunulursa, her çocuğa anlatılabilir. Yalnız, buradaki can alıcı problem, "temel bilgiyi çocukların ilgi ve yeteneklerine göre nasıl ütüleyeceğiz?" sorusunu sorar haklı olarak.

…

Bu böyle uzar gider.

Psikologlar için bir derya bu çocukluk çağı.

Şimdi benim yıllar yılı hep kafamdan geçen soru şu idi. Kürt çocukları, ortalama bir alt-orta sınıfta yaşayan bir bireyi baz alıyorum, bu saptamaların, kuramların neresindedir?

Bilimin bizi kavrayışı, algılayışı ve söylemi ile bizim yaşam pratiği o kadar uzak kalıyor ki bazen. İşte çocukluk evreleri de biyolojik manada benzer süreçleri doğrularken fiziksel, kısmen de bilişsel, gelişim seyrinde mesele çok daha vahim.

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşi üçgenini bilirsiniz. En alt basamak "fiziksel ihtiyaçların" giderilmesidir. Ve çokça önemlidir.

Genelde o üçgen aklıma geldiğinde, kendime dair, çocukluğuma ve gördüğüm yaşanmışlıklara giden flaş-backlerde hep "Ben hiç yaşamıyorum" hissiyatı oluşur.

Tekil mesele de durum bu iken, çoğulda da farksız.

Kürt çocuğunun kaderini, durumunu Bangledaş'ın izbe bir sokağından, Mumbai'ın ihtişamlı binalarının arka sokağına denk düşen yalnızlıktan, Seul'un kenar sefaletinden ayırmıyorum.

Bu biraz küresel gayri safi milli adaletsizliğin bizlere sinmiş halidir ve yaşantılar esasında çok benzer. Kaderler çokça ortak. Ötekinin sırtında büyüyen dev yoksulluk kamburunun dayat-

www.arsivkurdi.org

tığı acımasızlığın rengi çokça gri. Çokça vahşi…

Yaşantıların edebi-sinema rengine baktığımızda "konu" olmanın dayanılmaz hafifliğini fark ederiz. Meğersem Kürdün ne çok konusu varmış.

Machuca, La Faute à Fidel, Textê Reş, Bahman Ghobadi sinematografisi, Meş, Büyük adam, Küçük aşk ve daha nice ulusal-yerel yapıtta çocuğun kocaman dünyasını görürsünüz. Kürdün daha çok hikayesi olduğunu fark edersiniz, öyle kalır.

Coğrafya kaderdir der Napolyon. O kaderin tüm yükünü çeker Kürt çocukları.

İnsanın mekan ve o mekana aidiyeti ile ilintili bir şeref bağı vardır. Nice çocuklar, nice evlatlar o şerefe nail oldu. Çocukluk yaşamadan büyüdü.

Hiç unutmam. İlkokuldayız, bir sınıfta sıralı 5 ana sıra. Her biri bir kademeyi temsil ediyor.

20 gün olmadan 2.sıradan 3.sıraya yani ve haliyle 3.sınıfa geçmiştim. Sanki 10 yıl büyümüştüm. Hayatın ilginç kırılma noktaları var, o anlardır sizi ezen. Sizi olgunlaştıran.

Sizi kuramlardan, teorilerden sıyıran. Katır sırtında dağ yamaçlarına sürükleyen ve küçüklük şansı vermeyen. Hiç tartışılmamış bir konu olarak önümüzde duruyor "Kürdün istem dışı erken büyümesi iyi mi kötü mü?" …

Şairin dediği "Welhasıl onlar vurdu biz büyüdük kardeşim" durağına geldiğimizde ise Amed'in Bağlar'ında bir duraktayım o ara. Araba bekliyorum. Yaşı anca 6 olan bir çocuk yanaştı yanıma. Gelecek arabaya beleş binme planı vardı. Oda araba beklemeye başladı.

O ara sohbet etmek istedim onunla ve söze Kürtçe daldım.

-Navê te çiye xorto?

-Abê fazla Kürtçe bilmiyem.

-Niye ki? Daha dünya tatlısı bir çocuksun. Vardır Kürtçe sende. Hele konuş..

-Abê biz asimile olmuşuz, sorma.

Hayatımda yediğim en güzel ve zor tokatlardandır. Bu nasıl bir farkındalık. Bu nasıl ruh hali?

Daha okula başlamış bir çocuk koca bir sistemin yükünü yemiş, yemekle kalmamış adını bilmiş ve tanımış onu. Ben bu çocuktan hiçbir zaman umudumu kesemem işte.

Yaşını başını almış insanların bırak kalemini, yaşamını boşa çıkartıyor. Kürt hareketinin dönüşüm seyrinde müthiş bir durakta kinetik enerji ile dolmuş bir birey olarak duruyor ve o an için ikimizde otobüs bekliyoruz. Yola koyulduktan sonra aklıma bu hikâyenin devamı olarak bizim köyün yakılıp yıkılmasından sonra köyden çıkarken, son defa arabadan inip oradan bir taşı almak isteyişim geliyor. 2 ortak tanıklık, sadece arada yaş farkı oluşmuş.

Yara derinleşmiş… Başkalaşmış.

Benim için genel tablo anormal bir yaşam seyrinden geçtiğimiz ve bunun erken siyasallaşma yollarını çabuk açtığıdır. Bugün tek başına bir dinamik öğe olarak "TMK Mağduru Çocuklar" gerçekliği var. Dünyada böyle bir durum başka nerede bu kadar sert bir şekilde var kestirmek zor. Böyle bir ahmaklık nerede var bilmek zor.

Bu bilinmezlik içinde bir hücre kapısını sallayarak "Sahêpsızz Dewlettt" diyen çocuğun ettiği küfür de

çok bilinmeyenlidir. Çok manidardır. Ahmak devletin hiçbir zaman anlayamayacağı bir serüvendir.

Demem o ki, sayın kuramcılar; sanmıyorum o saptamalarınızı tam olarak karşıladığımızı.

Taze ekmek üzerine serpiştirilmiş salçaya vurulan ısırığın yada sabahın köründe "tû" ya uzatılan dilin tadı da tarifsizdir. Bilimselliği aşar bizi.

Temennim odur ki, psiko-sosyal mecramızı, derdimizi bir gün bizim çıkarmamız, irdelememiz.

www.arsivakademi.org

Tolaz
1Mayıs
Bayramın yenileri:
1 yılda kurulan 32 yeni örgüt alanda yerini aldı
Bayramın sevinenleri:
Beyoğlu esnafı
Taksim'in en büyük korteji:
DSLR makina sahipleri
Ganimet iyi..
3 aylık Facebook profil fotosu çıktı.

** Oya Eronat'tan sütten zehirlenen çocuklara; "Keşke içmeseydim de zehirlenmeseydim diye düşündünüz mü?

** Hasip Kaplan çocukluğunu anlattı: Törenlerde bayrağı göndere hep ben çekiyordum

** Akrabaların "abê bana Amerika'dan i-phone getir" isteklerinden bunalan S.Demirtaş bir daha Amerika'ya gitmeyeceğini açıkladı…

** Amed Büyükşehir Belediyesi tarafından açılan gaz bağımlılarını tedavi merkezi Gamatem'in bahçesine limon ağaçları dikildi…

** Türkiye çapında yaşanan internet kesilmesi olayını tamamı Kürt kadınlarından oluşan Kurdistan Nifir Birliği üstlendi…

** TRT son 4 ayda herhangi bir PKK'li yakalayamayan 5 muhabirini işten çıkardı.

** Kendilerine "İdris Naim Şahin Gençlik İnsiyatifi" adını veren bi grup korucu çocuğu,23 nisanda takla atarak ilk eylemlerini gerçekleştirdi.

** Oğlunun düğününde kimin ne taktigini aklında tutan Xaltiya Zeynê Dünya hafıza şampiyonyasının favorisi gösteriliyor.

** DTK adına ABD'ye giden Ahmet Türk, yıllardır kanlı-bıçaklı olan Utah ve California'lı 2 aileyi Burger King yemeğinde barıştırdı..

** Müzik kanallarında kendi klibini yayınlatmak için istek SMSleri atan Hozan Şoreş 2 bin liralık faturadan sonra müziği bıraktığını açıkladı

** Sünnetsiz olduğu için Cemil Çiçek'in koltuğuna oturması son dakikada iptal edilen Berke'nin babası "bu yaz yaptıracaktık" diye isyan etti..

** 23 nisan oyunlarında birinci gelen sınıf başkanları Abdullah için "Bijî Serok Apo" slogaları atan 5-C sınıfı topluca gözaltına alındı…

** Hacettepe Üni. Ergoterapi bölümüne yerleşmek isteyen genç bölümü Bismil'de bulunan ailesine nasıl açıklayacağını kara kara düşünüyor…

** Kamulaştırmanın usta ismi Şoreş'in konunun inceliklerini anlattığı "Bir yurtseverin sırt çantası" kitabı tüm korsancılarda satışa sunuldu.

** Şifresi 123456 olan ve sitesi hacklenen içişleri bakanlığından açıklama: Bakanımızın aklında tutabildiği en zor şifre bu idi..

** YGS sınavında çözemediği daire sorusunun altına "Aha eğitim sisteminiz böledir" yazan Şoreş, sonuçlar açıklanınca sadece notu ile yetindi…

** Kürt sorunu çözülene kadar ben de Kürdüm diyen Sırrı Süreyya Önder'e BDP'den şok tepki: senin asimile olmana da karşıyız Sırrı…

** Kürtçe öğrenirken "x" harfini çıkarmaya çalışan türk boğularak can verdi.

** Başbakan'ın "PKK silah bırakırsa operasyonlar durur" cümlesine Karayılan'dan jet yanıt "shkjshkahg sesli güldüm "

** Amed'de bir barda çıkan yangın sonucu hastaneye kaldırılan genç turist: en son barmene bize bir kokteyl gönder dediğimi hatırlayabiliyorum..

** Tayyip Erdoğan MAL varlığını açıkladı : İdris Naim, Mehmet Metiner..

** Koluna Arbane alarak 2 yıldır Amed sokaklarını dolaşan Şilan'ın attığı hava, her gün 3 değişik Arbaneli profil fotosu ile devam ediyor

** Justin Bieber'e rakip olmak için Youtube'a eklediği videosu 6 ayda 106 kişi tarafından izlenen Urfalı Şoreş İsot (16), ümidini koruyor…

** Sazî û partiyên kurdan yên li Bakurê Kurdistanê ji bo ku nediyariya li ser statûya zimanê kurdî di raport û zabitnameyên dewletê de safî bikin û ji nav hilbijêrkên 'bilinmeyen dil', 'kürtçe olduğu iddia edilen dil' û ' medeni olmayan dil' yekî hilbijêrin li hev rûniştin..

** Sigara ictikten sonra başı dönen Bawer(12) eski sevgilisini arayıp pişmanlık yasasından faydalanmak istediğini söyledi.

** Zokora'ya "pis zenci" diyen Emre özür diledi: "Ben aslında 'pis Kürt' demek istemiştim."

** 'Yoğunlaşma' adı altında inzivaya çekilen A.X, buharlaşma yolunda emin adımlarla yürüyor…

** HYPERLINK "http://tolaz.org/?p=1055" Yıllardır "Çok iyi şarkıcı, parçaları müthiş " denilip konser teklifi yağan "Track 01" adlı sanatçının peşine düşen Şoreş'in dramı sürüyor.

** Tirkmancî'nin başarılı temsilcilerinden Meta Wesîle öğle namazında "Niyet ettim Allah rızası için çar rêkat nêmêja nîvro ya li ser min ferze Allahû ekber" diyerek bu alanda aşılması güç bir rekora imza attı.

www.arsivakurdi.org